

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Bc. Jan Nevlída

Problematika získávání dotací ze strukturálních fondů EU
se zaměřením na financování obcí

Diplomová práce

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Problematika získávání dotací ze strukturálních fondů EU se zaměřením na financování obcí vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 31.8. 2023

.....

Jan Nevlída

Rád bych poděkoval vedoucí mé práce paní Mgr. Lucii Tungul, Ph.D., MA, za odborné rady a cenné připomínky, které významně přispěly k vypracování této diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat všem starostům, místostarostům a zaměstnancům městských úřadů, kteří mi věnovali svůj čas a prostřednictvím dotazníků a rozhovorů se zapojili do výzkumu. Bez jejich spolupráce by nemohla být práce dokončena. Děkuji také Ministerstvu pro místní rozvoj ČR za poskytnutí potřebných dat k napsání mé práce.

Obsah

Úvod	5
1. Strukturální fondy EU	9
1.1 Strukturální fondy EU v programovém období 2014–2020	10
1.2 Programové období 2014–2020 v České republice	11
2. Dotace EU	15
2.1 Právní rámec pro získávání dotací EU	15
2.2 Proces získávání dotací EU	17
2.3 Kontroly při procesu získávání dotací EU	18
3. Analýza získávání dotací EU obcemi v Pardubickém kraji	20
3.1 Úspěšnost obcí při schvalování žádostí o dotace EU	22
3.2 Úspěšnost obcí při získávání dotací EU v rámci operačních programů	24
3.2.1 Analýza získávání dotací EU z IROP a OP ŽP	29
4. Analýza získávání dotací EU u obcí II. a III. typu	39
4.1 Obce II. typu	40
4.1.1 Analýza zisku finanční podpory z IROP a OP ŽP	43
4.2 Obce III. typu	49
4.2.1 Analýza zisku finanční podpory z IROP a OP ŽP	52
4.3 Zkušenosti obcí se získáváním dotací EU	59
Závěr	65
Seznam použitých zdrojů	68
Abstrakt	72
Abstract	73
Seznam klíčových slov	74
List of keywords	75
Přílohy	76

Úvod

Vstupem do Evropské unie získala Česká republika přístup ke strukturálním fondům EU, které mají významný vliv na zvyšování životní úrovně obyvatel. Výraznou roli v této oblasti zaujímá schopnost obcí získat finanční podporu z těchto fondů. Diplomová práce je psána v období, kdy končí možnost čerpat finanční prostředky z fondů EU v rámci programového období 2014–2020. Nabízí se tak možnost zhodnotit čerpání dotací EU obcemi a zjistit, jak jsou obce schopné pro svůj rozvoj získávat finanční prostředky z EU v tomto třetím programovém období od vstupu ČR do EU. Z tohoto důvodu jsem si pro diplomovou práci vybral problematiku získávání dotací ze strukturálních fondů EU se zaměřením na financování obcí.

Cílem práce je zjistit, jaká je absorpční kapacita obcí při získávání prostředků z fondů EU, výzkumná otázka se tak zabývá schopností, nebo jinak řečeno úspěšností obcí při získávání dotací EU. Tato úspěšnost obcí bude zkoumána na základě několika faktorů, které ovlivňují čerpání dotací EU místními samosprávami. V rámci objektivních faktorů bude při výzkumu posuzován podíl schválených žádostí o dotace EU a objem získané podpory z celkem požadované. Tyto faktory budou dále posuzovány z hlediska velikosti obce, nákladnosti projektu, který je dotacemi EU spolufinancován a z hlediska druhu operačního programu, ze kterého dotace EU pochází. Předpokládám, že větší obce žádaly o dotace EU častěji a úspěšněji než obce malé. Dále usuzuji, že větší obce financovaly z dotací EU nákladnější projekty oproti menším obcím a že většina dotací EU pocházela z Integrovaného regionální operačního programu. Problémy se kterými se obce při čerpání dotací EU potýkají se řadí k subjektivní faktorům. Mezi ně patří administrativní náročnost, právní nejistota, nepřehlednost dotačních titulů, nebo nedostatečná personální kapacita.

Pro výzkum absorpční kapacity obcí byly zvoleny obce nacházející se na území Pardubického kraje. Toto území jsem si zvolil z důvodu poměrně velkého zastoupení obcí vzhledem k rozloze kraje. Rozlohou je Pardubický kraj až 10. největší v České republice, počtem obcí je ale na 6. místě ze všech krajů. Více obcí mají jen výrazněji větší kraje, při zkoumání úspěšnosti obcí tak bude možné v rámci jednoho území vycházet z vysokého počtu obcí. Při odpovědi na výzkumnou otázku byla využita kombinace desk research a dotazníkového šetření. Práce kombinuje studium primárních a sekundárních zdrojů k tématu strukturálních fondů EU a vyhodnocení dat poskytnutých Ministerstvem pro místní rozvoj ČR k období 2014–2020. Data

obsahují informace o všech žádostech, které byly podány obcemi v Pardubickém kraji v programovém období 2014–2020. Z dat bude možné zjistit, kolik mají obce schválených a neschválených žádostí, jak velký objem finanční podpory pro své projekty získaly, z jakého operačního programu nejčastěji čerpaly a ze kterého získaly nejvíce finančních prostředků. Při výzkumu subjektivních faktorů bylo provedeno dotazníkového šetření a byly vedeny polostrukturované rozhovory s představiteli obcí (se starosty, místostarosty či se zaměstnanci městských úřadů, kteří se zabývají dotacemi EU). Dotazníkové šetření a rozhovory přinesly výsledky ohledně problémů, se kterými se obce při čerpání potýkají společně s celkovým pohledem obcí na proces získávání dotací EU.

Diplomová práce se při zkoumání úspěšnosti obcí v rámci získávání dotací EU zaměřuje na schválené žádosti a na zisk finanční podpory. Práce nehodnotí dopad, kvalitu a potřebnost projektů financovaných ze strukturálních fondů EU. Tyto další aspekty by byly přínosné k celkovému komplexnímu zhodnocení úspěšnosti místních samospráv při čerpání dotací EU, které by mohlo zkoumat vliv dotací EU na rozvoj obcí a na zkvalitnění života pro jejich obyvatele. Takové hodnocení by pomohlo zjistit, nejen jak jsou obce při čerpání dotací EU úspěšné, ale také jak kvalitně dokážou prostředky z EU využít.

Při vzniku práce jsem primárně vycházel především z odborných článků a publikací uvedených na webových stránkách Ministerstva pro místní rozvoj ČR a Evropské komise, které se vztahují k danému programovému období. Využíval jsem především web dotace.eu, kde se nacházejí důležité informace a dokumenty jako například Dohoda o partnerství. Odborná literatura má v mé práci spíše minoritní zastoupení i přesto, že existuje řada odborných článků a odborných publikací, neboť problematika strukturálních fondů EU zaznamenává dlouhodobý zájem. Zájem o české prostředí je ale nízký, převážně je pozornost věnována programovým obdobím těsně po vstupu ČR do EU, což není z důvodu velkých změn ve strukturální politice pro mou práci relevantní. Programovému období 2014–2020 se v české literatuře věnuje například publikace Kohezní politika Evropské unie od Petra Zahradníka z roku 2017, která dané období srovnává s programovým obdobím 2007–2013 a ukazuje nové prvky v politice strukturálních fondů EU v letech 2014–2020. Pro celkové zhodnocení tohoto období není publikace relevantní, protože se nevěnuje absorpční kapacitě. Odborné studie se povětšinou zabývají jinými proměnnými než schopností obcí získávat dotace EU. Zabývají se například tím, zda zisk ze strukturálních fondů EU ovlivňuje faktor stejných vládnoucích stran na celostátní, krajské a

obecní úrovni¹ nebo jak strukturální fondy EU dopadají na ekonomicky a sociálně znevýhodněné obce.² Pokud se studie věnují absorpční kapacitě obcí při čerpání dotací EU, tak ji nehodnotí z hlediska úspěšnosti schválených žádostí a úspěšnosti finančního zisku. Příkladem lze uvést rumunskou studii³ z roku 2023, která se zaměřuje na venkovské obce a absorpční kapacitu měří objemem získaných prostředků z EU na obyvatele v každé obci. Dalším příkladem je polská studie, která srovnává schopnost čerpat dotace EU u obcí v Polsku a v České republice v rámci dvou sousedních krajů.⁴ Zde by bylo přínosné srovnání i se zemí, která má přibližně stejnou rozlohu a podobný počet obyvatel jako ČR a zároveň má dlouhodobější zkušenosti se strukturálními fondy EU, jako například Rakousko. Neobjevil jsem tedy studii, odborné články nebo odbornou literaturu, která by se u obcí zabývala úspěšností schválených žádostí a úspěšností získané podpory ze strukturálních fondů EU v ČR, rozdíly mezi velkými a malými obcemi a podrobnějšímu zkoumání absorpční kapacity při čerpání dotací EU českými místními samosprávami.

Diplomová práce je rozdělena na čtyři kapitoly. První kapitola se zabývá strukturálními fondy EU v programovém období 2014–2020, vysvětlením teoretického základu politiky strukturálních fondů a jejím fungováním na úrovni EU a na národní úrovni. Dále kapitola rozebírá operační programy České republiky, prostřednictvím kterých mohou obce dotace EU čerpat. Následující kapitola se týká dotací EU, kapitola zahrnuje definici dotací a věnuje se jejich vlivu na obce a jejich právní úpravě se zaměřením především na národní legislativu. Dále kapitola rozebírá proces získávání dotací EU a kontrolní mechanismy související s tímto procesem. Třetí a čtvrtá kapitola obsahuje analytickou část, která se zaměřuje na výzkum čerpání dotací EU obcemi na území Pardubického kraje. Tyto kapitoly přináší výsledky ohledně schopnosti obcí získávat finanční podporu ze strukturálních fondů EU v končícím programovém období 2014–2020. Třetí kapitola je zaměřena na všechny obce v kraji, které jsou rozděleny do tří

¹ BANASZEWSKA, Monika, BISCHOFF, Ivo. The Political Economy of EU-funds: Evidence from Poland. *Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik* [online]. 2017. Dostupné z: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/jbnst-2017-1105/html>

² SMĚKALOVÁ, Lenka (2018). Evaluating the cohesion policy: targeting of disadvantaged municipalities. *The Central and Eastern European Online Library* [online], 2018. Dostupné z: <https://www.ceeol.com/search/viewpdf?id=743397>

³ MARIN, Anca Monica, ad. Spatial patterns of EU funds absorption in Romanian rural municipalities. *Moravian geographical reports* [online], 2023. Dostupné z: <https://sciendo.com/article/10.2478/mgr-2023-0007>

⁴ KACHNIARZ, Marian, The Use of European Funds in Polish and Czech Municipalities. A Study of the Lower Silesia Voivodship and Hradec Kralove Region. *Wroclaw University of Environmental and Life Sciences* [online], 2019. Dostupné z: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1757-899X/471/11/112047/meta>

skupin podle počtu obyvatel, čtvrtá kapitola se soustředí na obce s pověřeným obecním úřadem a na obce s rozšířenou působností. Poslední kapitola ve svém závěru uvádí zkušenosti obcí se získáváním dotací EU a uvádí problematické oblasti, se kterými se obce při čerpání setkávají.

1. Strukturální fondy EU

V první kapitole se budu zabývat tématem strukturálních fondů Evropské unie, jejich významem, zaměřením a fungováním v období 2014–2020. Úvodní kapitola vymezuje základ pro pochopení poskytování finančních prostředků ze strukturálních fondů, ke kterému dochází prostřednictvím operačních programů na národní úrovni.

Účelem strukturálních fondů je posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti a snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje regionů EU. Strukturální fondy EU lze definovat jako finanční nástroj pro realizaci regionální (neboli kohezní) politiky EU, prostřednictvím těchto fondů jsou z rozpočtu EU rozdělovány finanční prostředky mezi členské státy EU. Rozpočet EU je tvořen převážně z příspěvků členských států a regionální politika je založena na přesunu finančních prostředků od bohatších členských států k chudším. Některé státy EU jsou tak čistými příjemci, jiné státy jsou naopak čistými přispěvateli. Význam strukturálních fondů roste společně s rostoucí finanční nákladností regionální politiky. Pro programové období 2014–2020 bylo na regionální politiku vyčleněno přes 355 mld. EUR, tato částka tvoří přibližně třetinu víceletého finančního rámce. Vyšší rozpočet má v rámci EU už jen společná zemědělská politika. Z těchto výše uvedených důvodů je regionální politika a strukturální fondy často diskutovaným a hodnoceným tématem v rámci EU.⁵

Jak již bylo zmíněno regionální politika má za cíl snižovat rozdílnosti mezi regiony. Na počátku své existence byla tato politika zaměřena na podporu regionů postižených útlumem těžkého průmyslu a na podporu zaostalých venkovských oblastí. Postupným vývojem se regionální politika stala důležitou součástí EU zajišťující její konkurenceschopnost, politika pomáhá členským státům lépe reagovat na výzvy 21. století.⁶ I když je u regionální politiky podpora ze strukturálních fondů zaměřena především na méně rozvinuté regiony, tak v souvislosti s příchodem nových výzev dochází i k podpoře více rozvinutých regionů. Mezi nové výzvy lze zařadit například otázku ochrany životního prostředí a otázku energetické závislosti.⁷

⁵ CRUCITTI, Francesca. a další. *Where does the EU cohesion policy produce its benefits? A model analysis of the international spillovers generated by the policy* [online]. sciencedirect.com, 24. února 2023 [cit. 20. března 2023]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0939362523000055>

⁶ CDK. *Regionální politika* [online]. euroskop.cz, září 2021 [cit. 20. března 2023]. Dostupné z: <https://euroskop.cz/evropska-unie/politiky-eu/vnitri-trh/regionalni-politika/>

⁷ SVOBODA, Tomáš. *Efektivnost využívání strukturálních fondů EU: vybrané právní aspekty* [online]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta. 2016. 35 s. [cit. 22. března 2023] Dostupné na https://science.law.muni.cz/knihy/monografie/Svoboda_Vyuzivani_fondu_EU.pdf.

Vliv regionální politiky a strukturálních fondů má přímý dopad na životy evropských občanů, kterým finanční prostředky z rozpočtu EU pomáhají vytvářet nová pracovní místa nebo se přizpůsobit měnícím se podmínkám na pracovním trhu. Strukturální fondy EU pomáhají spolufinancovat novou infrastrukturu, pomáhají firmám a společnostem posílit jejich konkurenceschopnost, spolufinancují výstavbu dálnic, letišť nebo vysokorychlostních železnic v souladu s evropskými standardy životního prostředí.⁸

1.1 Strukturální fondy EU v programovém období 2014–2020

Strukturální fondy EU jsou tvořeny trojicí fondů. Nejvýznamnějším fondem je Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), který podporuje modernizaci a hospodářství. Dále mezi strukturální fondy patří Evropský sociální fond (ESF) a Fond soudržnosti (FS). ESF se zaměřuje na zaměstnanost a lidské zdroje, FS financuje především projekty v oblasti životního prostředí a transevropských dopravních sítí u hospodářsky slabších zemí.⁹ Od programového období 2014–2020 jsou tyto fondy z důvodu lepší koordinace a harmonizace spravovány společně s Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropským námořním a rybářským fondem (ENRF). Tyto dva fondy se společně s trojicí strukturálních fondů od zmíněného období označují jako strukturálních a investiční fondy (dále ESI fondy). Toto spojení zavedlo tzv. obecné nařízení (nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013). Společné ESI fondy podporují regionální, zemědělskou a rybářskou politiku.¹⁰ Pro zaměření diplomové práce je významná pouze ta část ESI fondů podporující regionální politiku.

Strukturální fondy EU fungují vedle jiných principů především na základě principu programování. Podpora z těchto fondů je poskytována podle programových dokumentů vždy ve víceletém programovém období. Tento přístup značí, že finanční podpora je čerpána na základě určité strategie s delší časovou platností.¹¹ Takovouto strategií je pro ESI fondy v programovém období 2014–2020 strategický dokument Evropa 2020, mezi jehož hlavními prioritami je udržitelný růst podporující efektivnější, ekologičtější a konkurenceschopnější

⁸ ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politiky Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 2 s.

⁹ PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Několik poznámek k financování územních samosprávných celků z prostředků Evropské unie*. Daně a finance, Praha: Sagit, 2016, č. 2, s. 16

¹⁰ European Commission. *European structural and investment funds 2014–2020* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015. 8 s. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/guides/blue_book/blueguide_en.pdf

¹¹ ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politiky Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 74 s.

ekonomiku, inteligentní růst rozvoje ekonomiky založené na znalostech a inovacích a růst spočívající v podpoře ekonomiky s vysokou zaměstnaností.¹² Na období 2014–2020 vyčlenila Evropská unie z fondů ESI pro Českou republiku zhruba 24,5 mld. EUR, což představuje více než 5 % z celkové částky v rámci ESI fondů. V přepočtu na jednoho obyvatele jsou příspěvky z ESI fondů pro ČR velmi nadprůměrné a staví ČR do pozice čistého příjemce.¹³

Pro ČR jsou významné především tři výše zmíněné strukturální fondy, které ČR poskytují většinu finanční podpory v rámci dotací EU. Z těchto fondů míří finanční podpora do osmi z deseti operačních programů. Pro obce je důležitý EFRR a FS, které poskytují finanční prostředky pro obcemi nejvyužívanější operační programy. To se týká Integrovaného regionálního operačního programu a Operačního programu Životní prostředí. Více se operačním programům věnuji v další kapitole.

1.2 Programové období 2014–2020 v České republice

V programovém období 2014–2020 momentálně dochází k vyčerpávání finančních prostředků, ke kterému musí dojít nejpozději do konce roku 2023. Tento postup odpovídá zavedenému pravidlu n+3. Ke konci roku 2022 bylo vyčerpáno již 86 % finančních prostředků alokovaných pro ČR v rámci končícího období. Zároveň mezitím už nyní mohou být čerpány prostředky z nového programového období 2021–2027.¹⁴

Pro každé programové období jsou vytvářeny nové programové a strategické dokumenty, ve kterých je stanoven rozpočet a definice základních cílů a priorit. Základním dokumentem pro ČR je na národní úrovni v programového období 2014–2020 Dohoda o partnerství. Tu řídí a koordinuje Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen „MMR“), které je národním orgánem pro koordinaci čerpání finančních prostředků z rozpočtu EU. Jednotlivé operační programy pak řídí příslušná ministerstva.¹⁵

¹² European Commission. *European structural and investment funds 2014–2020* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015. 16 s. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/guides/blue_book/blueguide_en.pdf

¹³ Ministerstvo pro Místní rozvoj ČR. *Evropské strukturální a investiční fondy 2014–2020 v kostce* [online]. Publikace Ministerstva pro místní rozvoj ČR, 2015. 4 s. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/dda4e489-df77-4be3-b09d-bb9fec5b6323/esi_fondy_v_kostce_isbn-web.pdf

¹⁴ Ministerstvo pro Místní rozvoj ČR. *ČR je na čtvrtém místě v čerpání fondů EU, o žádné finance jsme nepřišli* [online]. dotace.eu, 9. února 2023 [cit 3. března 2023]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/novinky/cr-je-na-ctvrtem-miste-v-cerpani-fondu-eu,-o-zadne>

¹⁵ Ministerstvo pro Místní rozvoj ČR. *Programy 2014–2020* [online]. dotace.eu, [cit. 30. března 2023]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/2014-2020/souvisejici-odkazy/programy-2014-2020>

Zpracování Dohody o partnerství je pro každý členský stát povinné, což vyplývá z čl. 14 obecného nařízení z roku 2013. Na zpracování se podílí široký okruh zainteresovaných subjektů. Pod vedením MMR se do přípravy zapojili zástupci Evropské komise, ostatní ministerstva, regionální a místní samosprávy, zaměstnavatelské a zaměstnanecké svazy, neziskový sektor, akademická sféra a další. Dohoda o partnerství je strategický dokument, který analyzuje současnou socioekonomickou situaci v ČR, zdejší rozdíly, rozvojové potřeby a potenciál. Obsah dohody je závazný pro jednotlivé programové dokumenty, hierarchicky je tak Dohoda o partnerství nadřazena operačním programům, které svým zaměřením z dohody vycházejí. Dohoda pro období 2014–2020 byla definitivně schválena Evropskou komisí 26. srpna 2014 a od této doby byla celkem šestkrát aktualizována, naposledy 24. dubna 2020.¹⁶ Dohoda vytváří rámec pro jednotlivé operační programy. Tento zastřešující dokument zahrnuje programy zaměřující se na cíl Investice pro růst a konkurenceschopnost a cíl Evropská územní spolupráce, jež jsou součástí regionální politiky. Mimo to dále dokument zahrnuje programy týkající se II. pilíře Společné zemědělské politiky a Společné rybářské politiky.¹⁷

Prostředky z ESI fondů jsou čerpány prostřednictvím národních operačních programů, jejichž cíle a zaměření jsou vymezené ve zmíněné Dohodě o partnerství. V rámci období 2014–2020 bylo pro ČR vyčleněno v přepočtu více než 650 miliard Kč, které byly rozděleny mezi deset operačních programů. Operační programy zahrnují 11 tematických cílů, které jsou zaměřené na podporu konkurenceschopnosti ČR a na cíle v souvislosti se strategickým dokumentem Evropa 2020.¹⁸ Zaměřením operačních programů na rozvojové aktivity a konkurenceschopnost dochází k odklonu od tradičního cíle strukturálních fondů EU a to je snižování rozdílů mezi regiony. Především pro menší obce může být tento přístup problémový v případě nedostatečného rozvojového a dynamického charakteru projektů žádajících o podporu z fondů ESI.¹⁹

Operační programy (dále jen „OP“) se skládají z osmi programů, která využívají prostředky z EFRR, ESF a FS a jsou zaměřené na cíl Investice pro růst a zaměstnanost. K těmto

¹⁶ Ministerstvo pro Místní rozvoj ČR. *Dohoda o partnerství* [online]. dotace.eu, [cit 3. března 2023]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/2014-2020/dohoda-o-partnerstvi>

¹⁷ Ministerstvo pro Místní rozvoj ČR. *Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020* [online]. 6. revize schválená Evropskou komisí dne 24. dubna 2020. 5 s. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/getmedia/37cf25c7-c0c5-4238-b3ef-9625b513000f/6-revize-DoP-schvalena-Komisi-dne-24042020.pdf.aspx?ext=.pdf>

¹⁸ Ministerstvo pro Místní rozvoj ČR. *Evropské fondy 2014–2020: Jednoduše pro lidi* [online]. Publikace Ministerstva pro místní rozvoj ČR. 1. vydání. Praha, 2014. 7–8 s. Dostupné z: <http://dotaceeu.cz/getmedia/e0e17c56-ecce3-4f8c-8b98-2ecaa84b983c/publikace-ROADSHOW.pdf>

¹⁹ ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politiky Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 325 s.

programům se řadí OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OPPIK), OP Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV), OP zaměstnanost (OP Z), OP Doprava (OP D), OP Životní prostředí (OP ŽP, Integrovaný regionální OP (IROP) a objemově méně významný OP Praha a OP Technická pomoc (OP TCH). Další dva programy fungují mimo regionální politiku a jsou financované z EZFRV a ENRF. Tyto fondy EU využívá Program rozvoje venkova a OP Rybářství. Na cíl Evropská územní spolupráce se zaměřují programy přeshraniční, nadnárodní a mezinárodní spolupráce, tyto programy z hlediska objemu finančních prostředků nejsou tolik významné.²⁰ Obce v Pardubickém kraji v rámci tohoto cíle využívají přeshraniční OP INTERREG V-A Česká republika – Polsko, ze kterého čerpaly některé obce nacházející se v blízkosti hranic s Polskou republikou.

V příloze č. 1 uvádím tabulku se seznamem jedenácti tematických cílů a jejich finanční alokaci v eurech pro ČR v programovém období 2014–2020. V příloze č. 2 naleznete tabulku s deseti OP zaměřenými na cíl Investice a růst pro zaměstnanost. Tabulka uvádí zdroj financování každého OP, jeho tematický cíl a alokaci v eurech. Z důvodu menšího objemu finanční podpory se tabulka nezabývá programy zaměřující se na Evropskou územní spolupráci, ze kterých získávají dotace EU příhraniční obce.

V následující části se budu věnovat bližšímu popisu OP, které jsou významné pro čerpání dotací EU ze strany obcí. Z dat od MMR zaměřujících se na Pardubický kraj vychází, že obcím byla v programovém období 2014–2020 poskytnuta většina dotací EU z IROP a OP ŽP. IROP, jehož řídicím orgánem je MMR sjednotil v období 2014–2020 sedm regionálních operačních programů, které fungovaly v předchozím programovém období 2007–2013. Zaměření programu směřuje ke zkvalitnění infrastruktury, zlepšení veřejných služeb a veřejné správy, zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech. Prostřednictvím tohoto programu mohou obce konkrétně financovat například rekonstrukci a modernizaci silnic druhých, třetích tříd a cyklostezek, nebo nákup nízkoemisních a bezemisních vozidel. Program se zaměřuje také na rozvoj sociálních služeb, úpravy vzdělávacích zařízení, snižování spotřeby energie a dále se významně podílí na ochraně a rozvoji kulturního dědictví, udržitelnosti dopravy, dostupnosti

²⁰ ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politiky Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 321–323 s.

služeb a vzdělávání a zvyšování kvality života ve venkovských oblastech.²¹ OP ŽP řídí, jak už jeho název napovídá, Ministerstvo Životního prostředí. Tento OP podporuje zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní, zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech, snižování množství odpadu, ochranu a péči o krajinu a energetické úspory.²²

Třetím nejvyužívanějším OP, ze kterého místní samosprávy žádaly o dotace EU byl OP Zaměstnanost. Program má ve své gesci Ministerstvo práce a sociálních věcí. Podpora programu směřuje na zaměstnanost a adaptibilitu pracovní síly, na sociální začleňování a boj s chudobou a na sociální inovace. Mimo jiné podporuje také efektivní veřejnou správu, například zodpovědné zadávání veřejných zakázek nebo pokročilé využívání nástrojů e-governmentu.²³ Z OP Věda, výzkum, vzdělávání získaly dotace EU pouze větší města. Z OP Doprava a OP Technická pomoc čerpalo pouze krajské město Pardubického kraje.

První kapitola popsala fungování strukturálních fondů EU a to především v programovém období 2014-2020. Od tohoto období jsou strukturální fondy EU spravovány společně s dalšími dvěma fondy v rámci strukturálních a investiční fondů. Dále byly představeny jednotlivé operační programy, podrobněji ty, které jsou důležité pro obce při čerpání dotací EU. Právě problematika dotací EU je tématem následující kapitoly.

²¹ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Abeceda fondů EU 2014–2020* [online]. Publikace Ministerstva pro Místní rozvoj ČR. 1. vydání. Praha, 2015. 24 s. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/d7126808-1529-4cb3-85e2-86db99eaecb6/Abeceda_nahled.pdf.

²² Tamtéž, 28 s.

²³ Tamtéž, 30 s.

2. Dotace EU

V úvodu kapitoly se zaměřuji na vymezení pojmu dotace EU a na jejich význam pro rozvoj obcí. Následně se kapitola zabývá právní úpravou, na základě které jsou dotace EU příjemcům poskytovány. Závěr kapitoly se věnuje celkovému procesu získávání dotací EU, tato část rozebírá kroky, které je potřeba učinit k tomu, aby žadateli byla dotace poskytnuta a co vše musí žadatel učinit, aby mu dotace nebyla později odňata.

Základem pro dotace EU jsou již zmíněné strukturální fondy, které představují primární nástroj pro regionální politiku EU, evropské dotace můžeme označit za sekundární nástroj této politiky. Samotný pojem dotace lze definovat jako nenávratné a nenárokové účelové platby poskytované z veřejných rozpočtů, v případě evropských dotací poskytované z rozpočtu EU.²⁴ Jak bylo řečeno v první kapitole, regionální politika EU se prostřednictvím poskytování dotací snaží snižovat ekonomické a sociální rozdíly mezi regiony v EU, evropské dotace tak mají výrazný vliv na podobu a rozvoj obcí v ČR. Dotace EU pomáhají obcím financovat jejich investiční projekty, to se týká například škol, veřejných budov, parků, náměstí, komunikací nebo cyklostezek. Podpora z EU směřuje také do neinvestičních projektů a ESI fondy v obcích financují například vzdělávací a sociální programy, kulturu, sport nebo cestovní ruch. Tyto pozitivní efekty ale narážejí na negativní stránky, které souvisejí s náročností procesu získávání dotací EU. Mezi problematické oblasti patří složitý způsob administrace projektů, nejednotná metodika operačních programů, komplikovaný kontrolní mechanismus, který zahrnuje vícenásobné kontroly, zpoždění spouštění programů či rostoucí kriminalizace čerpání podpory.²⁵

2.1 Právní rámec pro získávání dotací EU

V této podkapitole se zabývám právním základem pro poskytování dotací EU. Větší část podkapitoly se věnuje české právní úpravě, která je v oblasti dotací nekomplexní a různorodá. Podkapitola neposkytuje podrobný rozbor právní úpravy dotací EU, ale zabývá se základem jejich evropské a české právní úpravy.

²⁴ SVOBODA, Tomáš. *Efektivnost využívání strukturálních fondů EU: vybrané právní aspekty* [online]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta. 2016. 53 s. [cit. 20. dubna 2023] Dostupné na https://science.law.muni.cz/knihy/monografie/Svoboda_Vyuzivani_fondu_EU.pdf.

²⁵ Svaz města a obcí České republiky. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2022* [online]. Praha, 2022. 228 s. Dostupné z: <https://www.smocr.cz/Shared/Clanky/12158/eprirucka-final.pdf>

Na úrovni práva EU jsou strukturální fondy upraveny ve Smlouvě o fungování EU (dále jen „SFEU“), která stanoví, že strukturální fondy podporují cíle regionální politiky.²⁶ Ze SFEU vychází obecné nařízení,²⁷ které se mění vždy s novým programovým obdobím. V rámci období 2014–2020 se jedná o obecné nařízení z roku 2013 o společných ustanovení fondů ESI, které představuje nejvýznamnější pramen zabývající ESI fondy na úrovni sekundárního práva EU. Na základě tohoto nařízení vypracovává každý členský stát již zmíněnou Dohodu o partnerství.

Právní úprava získávání dotací není v České republice kodifikována a český právní řád nemá komplexní zákon o poskytování dotací. Právní úprava této oblasti tak nepřispívá k lepší přehlednosti a srozumitelnosti dotační problematiky. Pro dotace je na zákonné úrovni v ČR klíčová dvojice zákonů, a to zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (tzv. velká rozpočtová pravidla) a zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (tzv. malá rozpočtová pravidla). Tyto zákony obsahují ustanovení zabývající se dotacemi, primárně se ale jedná o právní úpravu hospodaření státu a územních samosprávných celků. Zákony se dívají na dotace jako na proces rozdělování veřejných prostředků a nezabývají se příjemci dotací ze strukturálních fondů EU. Nenajdeme zde ustanovení o základních kritériích, které jsou nezbytné pro poskytování dotací, jako jsou například obecná pravidla 3E zaměřující se na hospodárnost, účelnost a efektivnost.²⁸

Mimo rozpočtová pravidla souvisí s dotacemi EU zákon o regionálním rozvoji. Tento zákon se zaměřuje na aspekty regionálního rozvoje nezávisle na využívání strukturálních fondů. Zákon ale obsahuje určitý prvek, který je pro poskytování dotací EU důležitý. Tím prvkem je vymezení regionů NUTS II.²⁹ NUTS je jednotná nomenklatura územních statistických jednotek, které slouží k analýze ekonomické a sociální situace v jednotlivých regionech. NUTS II jsou jinými slovy regiony soudržnosti, pro které se vypočítává ukazatel HDP na jednoho obyvatele. Tento výpočet je pak významný při poskytování dotací ze strukturálních fondů EU. V ČR je celkem 8 regionů soudržnosti, přičemž většina z nich se skládá ze dvou krajů kromě NUTS II Moravskoslezsko a Praha. NUTS II Severovýchod se jako jediný skládá ze tří krajů (Liberecký,

²⁶ Smlouva o fungování Evropské unie, čl. 175

²⁷ Smlouva o fungování Evropské unie, čl. 177

²⁸ SVOBODA, Tomáš. *Efektivnost využívání strukturálních fondů EU: vybrané právní aspekty* [online]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta. 2016. 112–113 s. [cit. 20. dubna 2023] Dostupné na https://science.law.muni.cz/knihy/monografie/Svoboda_Vyuzivani_fondu_EU.pdf.

²⁹ Tamtéž, 119–120 s.

Královéhradecký a Pardubický). Počet obyvatel v regionu NUTS II se pohybuje od 800 000 do 1 000 000 osob.³⁰

2.2 Proces získávání dotací EU

Prvním krokem k získání podpory z ESI fondů je vytvoření projektu neboli tzv. projektového záměru. Na počátku vytváření projektu je nutné definovat problém, který má být řešen³¹ (například vybudování nového chodníku v obci). V projektovém záměru je nutné stávající stav (problém) popsat a stanovit jakých cílů má projekt dosáhnout. S těmito kroky je dále zapotřebí stanovit odhadovanou finanční nákladnost celého projektu. Po definování cílů a vytvoření projektového záměru je dalším krokem vyhledání vhodného operačního programu.³² Podrobné informace o OP nalezneme v jeho programovém dokumentu, který detailně představuje, jaké oblasti OP může podporovat. Každý OP obsahuje prioritní osy, které jsou rozděleny do několika podoblastí, na tzv. specifické cíle. Problematiku přiblížím například u IROP, ze kterého obce získaly největší objem dotací EU při realizaci svých projektů. IROP je rozdělen do celkem sedmi prioritních os a každá z nich je ještě rozdělena na několik specifických cílů.³³ Pro ukázkou uvádím seznam prioritních os v příloze č. 3.

Projekt musí mít logickou strukturu a přesně specifikované cíle a pokud spadá pod jednu z vymezených prioritních os, je třeba zjistit, zda je vyhlášena výzva pro podání žádosti o podporu. Poté je nezbytné nastudovat podmínky výzvy a zjistit, zda daný projekt do výzvy zapadá. Po podání žádosti o podporu dochází k její posouzení řídicím orgánem. Ten u žádosti posuzuje její formální náležitosti a také, zda je dotační projekt pro daný OP způsobilý. Pokud projekt uspěje a řídicí orgán vyhodnotí, že projekt má nárok na získání dotace, vyzve úspěšného žadatele k podpisu smlouvy a přidělení dotace. Po podpisu smlouvy je možné přejít k realizaci samotného projektu. Během realizace musí příjemce dotace předkládat řídicímu orgánu průběžné monitorovací zprávy, které informují o průběhu realizace projektu. Po dokončení projektu předkládá příjemce žádost o platbu, ze strany řídicího orgánu probíhá administrativní kontrola a

³⁰ CKD. Správní členění (systém NUTS) [online]. euroskep.cz, září 2020 [cit. 21. dubna 2023]. Dostupné z: <https://euroskep.cz/ja-a-eu/fondy/prehled-fondu/strukturalni-fondy/spravni-cleneni-system-nuts/>

³¹ MACHÁLEK, Petr. ČERNÝ, Martin, GROHMAN, Dominika. *Dotační politiky EU. Jak naspat dobrou projektovou žádost* [online]. Masarykova univerzita, 2014. 74 s.

³² Tamtéž, 75–76 s.

³³ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Integrovaný regionální operační program pro období 2014–2020 [online]. Verze 2.2, 2.12. 2022 [cit. 21. dubna 2023]. Dostupné z: https://irop.mmr.cz/getmedia/f614dacf-fb17-4e65-b900-842860d5e693/Programovy-dokument-IROP-revize_2-2.pdf.aspx?ext=.pdf

kontrola na místě projektu.³⁴ Získáním finančních prostředků a realizací projektu ale celý proces nekončí. Příjemce dotace musí zajistit životaschopnost projektu a splnit podmínky udržitelnosti.³⁵ Projekt musí být udržitelný zhruba 5 až 10 let, doba určená v pravidlech operačních programů se liší u investičních a neinvestičních projektů. Pokud podmínky udržitelnosti nejsou naplněny, může dojít k odebrání celé částky dotace nebo její části.³⁶

2.3 Kontroly při procesu získávání dotací EU

Klíčovým dokumentem pro výkon kontrol je obecné nařízení, které stanovuje, že členské státy mají zajistit systém a fungování kontrol tak, aby docházelo k řádnému a zákonnému čerpání finančních prostředků z ESI fondů.³⁷ Kontrolní mechanismus je stanoven u každého OP v metodických pokynech. Pro přiblížení představím kontrolní mechanismus znovu u IROP. Podle obecných pravidel pro žadatele programu IROP se ke kontrolám podle charakteru řadí čtveřice druhů kontrol. První dva druhy kontrol se řídí kontrolním řádem. To se týká **administrativního ověření**, které spočívá v ověření úplnosti a správnosti dokumentů souvisejících se získáváním dotace a nemusí být kontrolovanému oznámena. **Monitorovací návštěva** musí být oznámena minimálně dva dny před vykonáním a při pochybení je nařízena **veřejnosprávní kontrola na místě**. Při této kontrole se porovnává skutečný stav projektu se stavem deklarovaným a kontrola probíhá podle kontrolního zákona a zákona o finanční kontrole. Poslední kontrolu představuje **veřejnosprávní kontrola administrativní** tzv. veřejnosprávní kontrola od stolu, která probíhá pokud není zapotřebí provést kontrolu na místě. I tato kontrola se řídí kontrolním řádem i zákonem o finanční kontrole.³⁸

Z hlediska předmětu kontroly se rozeznávají kontroly ex-ante, interim a ex post. **Ex-ante** kontrola probíhá od podání žádosti o dotaci do vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace. **Interim kontrola** je zaměřena na plnění podmínek v době realizace projektu a k **ex-post kontrolám**

³⁴ Ministerstvo pro Místní rozvoj ČR. *Evropské fondy 2014–2020: Jednoduše pro lidi* [online]. 1. vydání. Praha, Publikace Ministerstva pro místní rozvoj, 2014. 14–15 s. Dostupné z: <http://dotaceeu.cz/getmedia/e0e17c56-ece3-4f8c-8b98-2ecaa84b983c/publikace-ROADSHOW.pdf>.

³⁵ PŘICHYSTAL, Aleš. *Dotiční management pro zastupitele obcí* [online]. Ministerstvo vnitra ČR: Praha, 2018. [cit. 15. května]. 30–31 s. Dostupné z: mvr.cz

³⁶ Tamtéž, 28

³⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1013/2013 ze dne 17. prosince 2013, odst. 65

³⁸ Odbor řízení operačních programů. *Integrovaný regionální operační program – Obecná pravidla pro žadatele a příjemce* [online]. Publikace Ministerstva pro místní rozvoj ČR, 2023. 207–208 s. Dostupné z: https://irop.mmr.cz/getmedia/ac08d6f1-6d5a-4212-a298-80a61dca6198/Obecna-pravidla-IROP_vydani-1-15_cistopis.pdf.aspx?ext=.pdf

dochází v době udržitelnosti projektu v období 5 let od ukončení financování projektu.³⁹ Výše zmíněné kontroly patří mezi kontroly vnitřní. Příjemce dotace EU ale může být také kontrolován v rámci nezávislé vnější kontroly, kterou provádějí národní orgány i orgány EU. K těmto orgánům se řadí Nejvyšší kontrolní úřad, Ministerstvo financí, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, orgán finanční správy, Evropská komise, Evropský účetní dvůr a Evropský úřad pro boj proti podvodům.⁴⁰

Druhou kapitolou končí deskriptivní část diplomové práce. Kapitola definovala dotace jako nenávratné a nenárokové platby, popsala vliv dotací EU na rozvoj obcí a vymezila právní základ pro jejich čerpání. Dále kapitola uvedla kroky, které je nezbytné učinit pro získání dotace a byl popsán kontrolní mechanismus související s čerpáním dotací EU. Následující dvě kapitoly jsou součástí analytické části práce, která se zabývá zkoumáním absorpční kapacity obcí Pardubického kraje při získávání dotací EU v období 2014–2020.

³⁹ Odbor řízení operačních programů. *Integrovaný regionální operační program – Obecná pravidla pro žadatele a příjemce* [online]. Publikace Ministerstva pro místní rozvoj ČR, 2023. 205–206 s. Dostupné z: https://irop.mmr.cz/getmedia/ac08d6f1-6d5a-4212-a298-80a61dca6198/Obecna-pravidla-IROP_vydani-1-15_cistopis.pdf.aspx?ext=.pdf

⁴⁰ Tamtéž, 211 s.

3. Analýza získávání dotací EU obcemi v Pardubickém kraji

V této kapitole na základě dat od MMR představím výsledky úspěšnosti obcí při získávání dotací ze strukturálních fondů EU. Na začátku kapitoly uvádím informace o Pardubickém kraji, na jehož území se nachází obce, které jsou podrobeny analýze. Následně se již zaměřuji na celkovou absorpční kapacitu u obcí Pardubického kraje z hlediska úspěšnosti žádostí a úspěšnosti při zisku finančních prostředků. Blíže a detailněji rozebírám úspěšnost obcí ve 4. kapitole, ve které se věnuji obcím se statutem obcí s pověřeným obecním úřadem a obcím s rozšířenou působností.

Pardubický kraj je součástí východních Čech a společně s krajem Královéhradeckým a Libereckým tvoří region soudržnosti (NUTS 2) Severovýchod. Kraj se skládá ze čtyř okresů, z okresu Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí. Se svojí rozlohou 4 519 km² se Pardubický kraj řadí mezi menší kraje v ČR a celkově je v tomto měřítku pátým nejmenším krajem. Na této rozloze žije k 1.1. 2022 přes 514 000 obyvatel, přičemž největší podíl zaujímají obyvatelé v obcích nad 10 000 obyvatel. Zde žije 32,8 % obyvatel Pardubického kraje. Celkově více obyvatel Pardubického kraje žije ve městech, kterých má kraj 38. Podíl obyvatel ve městech je 60,8 %.⁴¹

Tabulka č. 1 - Počet obcí a obyvatel v Pardubickém kraji

Počet obcí					
Obce dle obyvatel	Obce I. typu	Obce II. typu	Obce III. typu	Obcí celkem	Počet obyvatel
do 500	275	0	0	275	69 612
500 – 1 999	139	1	0	140	131 331
2 000 – 9 999	11	10	9	30	145 016
nad 10 000	0	0	6	6	168 559
Celkem	425	11	15	451	514 518

Zdroj: Český statistický úřad. Počet obyvatel v obcích Pardubického kraje k 1.1. 2022. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/obce_pardubickeho_kraje_aktualni_pocet_obyvatel_a_vymera

Kraj má celkem 451 obcí, to je 6. nejvyšší počet obcí v rámci krajů v ČR.⁴² 15 obcí má status obce s rozšířenou působností, v dalších tabulkách je označuji jako obce III. typu. Tyto obce jsou zároveň i obcemi s pověřeným obecním úřadem, ke kterým se řadí navíc dalších 11 obcí.

⁴¹ Český statistický úřad. Charakteristika Pardubického kraje (údaje za rok 2021) [online]. czso.cz, 2021 [cit. 18. května 2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika-pardubickeho-kraje-udaje-za-rok-2021>

⁴² Tamtéž

Obce s pověřeným obecním úřadem jsou označeny jako obce II. typu. Zbývající obce se řadí mezi obce I. typu. Těchto obcí má Pardubický kraj 425. Pro účely diplomové práce jsem sloučil obce do 500 a do 1 999 obyvatel do jedné skupiny s označením malé obce. Pojem středně velké obce používám pro obce v rozmezí počtu obyvatel 2 000–9 999. Za velké obce jsou označeny obce nad 10 000 obyvatel.

V další části práce budu rozebírat základní data o úspěšnosti čerpání dotací EU obcemi v Pardubickém kraji. Vycházím z dat, která mi byla poskytnuta Oddělením realizace monitorovacích systémů Ministerstva pro Místní rozvoj ČR. Data zahrnují přehled žádostí o dotace EU v programového období 2014–2020, u nichž má žadatel právní formu obec a sídlo v Pardubickém kraji. Data obsahují všechny žádosti podané obcemi v Pardubickém kraji v daném období a u každé žádosti zobrazují název žadatele, název projektu, výši finanční podpory a OP, ze kterého je o dotaci žádáno. Při analýze těchto dat rozebírám počet žádostí a jejich úspěšnost při schválení podle velikosti obcí rozdělených podle počtu obyvatel. Zaměřuji se na využívání jednotlivých OP a na celkovou výši získaných finančních prostředků obcemi v programovém období 2014–2020. V další části se pak z důvodu velkého objemu dat věnuji podrobněji pouze obcím s pověřeným obecním úřadem a obcím s rozšířenou působností.

Z celkového počtu 451 obcí o alespoň jednu dotaci z ESI fondů v programovém období 2014–2020 zažádalo 268 obcí z Pardubického kraje. O dotace EU tak žádalo 59 % všech obcí v tomto kraji. 183 obcí, které o dotace EU nežádaly spadají pod obce I. typu s počtem obyvatel do 1 999. Každá obec v rozmezí počtu obyvatel 2 000 – 9 999 a nad 10 000 obyvatel o dotaci EU žádala.

Tabulka č. 2 - Počet obcí s alespoň jednou žádostí nebo žádnou žádost o dotaci EU

Obce podle počtu obyvatel				
Počet obcí	do 1 999	2 000 – 9 999	nad 10 0000	Celkem
s alespoň 1 žádostí	232	30	6	268
s žádnou žádostí	183	0	0	183
Celkem	415	30	6	451

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

3.1 Úspěšnost obcí při schvalování žádostí o dotace EU

V programovém období 2014–2020 bylo obcemi Pardubického kraje podáno 1 343 žádostí. Na každou obec, která o dotaci EU požádala tak připadá v průměru necelých 5 žádostí. Dohromady bylo rozhodnuto o 1 321 žádostech, 22 žádostí podle dat na konečné rozhodnutí čeká. O těchto žádostech ještě nebylo rozhodnuto, zda získají nárok na dotaci nebo ne. 892 žádostí bylo schváleno a získalo nárok na poskytnutí dotace. 394 žádostí nebylo schváleno a nepodařilo se jim dotaci získat. Dalších 35 žádostí dotaci získalo, ale projekty s nimi spojené nebyly dokončeny. Na tomto základě jsem celkový počet 1 343 žádostí rozdělil do čtyř následujících kategorií:

1. *Žádosti schválené* – žádosti u kterých byl vydán právní akt o poskytnutí dotace, žádosti u projektů v realizaci a u projektů ukončených. Podle systému MS 2014+ mají tyto žádosti kód stavu (PP30 – PP43)
2. *Žádosti neschválené* – žádosti, u kterých z různých důvodů nedošlo k poskytnutí dotace a žádosti, které byly staženy žadatelem a to v době od registrace těchto žádostí do vydání právního aktu o poskytnutí finanční podpory. Jejich kód stavu podle MS2014+ je PN20a – PN28
3. *Žádosti v procesu schvalování* – žádosti, u kterých ještě nebylo rozhodnuto o poskytnutí či neposkytnutí dotace. Týká se to žádostí zaregistrovaných, dále těch které už splnily některé podmínky pro poskytnutí dotace a žádostí, které byly zařazeny mezi náhradní projekty z důvodu omezené alokace finančních prostředků. Systém MS2014+ označuje tyto žádosti kódem stavu PP20 – PP29, PU27
4. *Žádosti u nerealizovaných projektů* – do této kategorie patří žádosti, které splnily podmínky pro poskytnutí dotace, ale projekt byl ukončen v době realizace. Tyto žádosti byly schválené a dotace jim byla poskytnuta, ale k dokončení projektu nakonec nedošlo a finanční podpora byla vrácena. Nerealizované projekty mají kód stavu PN40a – PN40b

V následující tabulce uvádím počet těchto žádostí rozdělených podle výše popsaných skupin a jejich počet u obcí rozdělených podle počtu obyvatel.

Tabulka č. 3 – Počet žádostí rozdělených kategorií

Obce podle počtu obyvatel				
Žádosti u projektů	Do 1 999	2 000 – 9 999	Nad 10 000	Celkem
Schválené	464	292	136	892
V procesu	9	9	4	22
Neschválené	229	116	49	394
Nerealizované	16	13	6	35
Celkem	718	430	195	1 343

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Další tabulka ukazuje úspěšnost obcí při podávání žádostí o dotace EU, tabulka zobrazuje celkovou úspěšnost obcí, i úspěšnost obcí rozdělených podle počtu obyvatel. Jsou zde zahrnuty pouze obce, které podaly alespoň 1 žádost o dotaci EU. Úspěšnost při získání nároku na dotaci určují podle žádostí, které byly schválené a získaly finanční podporu. Společně s těmito žádostmi s počtem 892 sem zařazují i žádosti u nerealizovaných projektů s počtem 35. Žádostí, které označují za úspěšné a získaly nárok na dotaci bylo celkově 927. Procentuální úspěšnost žádostí s nárokem na dotaci je vypočítána z počtu 1 321 žádostí. Není zde započítáno 22 žádostí o kterých ještě nebylo rozhodnuto a jsou ve fázi před vydáním právního aktu o poskytnutí dotace.

Žádosti obcí Pardubického kraje vedly k získání nároku na dotaci EU v programovém období 2014–2020 v 70,2 % případech. Z této úspěšnosti bylo ale 35 žádostí spojeno s projekty nedokončenými. Pokud bychom ve výpočtu vynechali žádosti s nerealizovanými projekty a zaměřili se pouze na úspěšnost žádostí, které vedly k projektům podpořeným, tak úspěšnost klesne na 67,5 %. Úspěšnost podle velikosti obcí byla nejnižší u obcí do 1 999 obyvatel, jejich úspěšnost se pohybuje na hodnotě 67,7 %. V průměru vycházejí na každou obec I. typu, která o dotaci EU žádala 2 úspěšné žádosti. Obce s počtem obyvatel v rozmezí 2 000–9 999 získaly nárok na dotaci v 72,4 % případů. Tyto obce mají v průměru 10 úspěšných žádostí na 1 obec. Úspěšnost schválených žádostí u největších obcí dosáhla na hodnotu 74,4 %. Obce nad 10 000 obyvatel zaznamenaly v průměru na 1 obec celkem 23 úspěšných žádostí. Hodnoty v tabulce potvrzují předpoklad, že větší obce žádají o dotace EU více a jsou v tomto procesu úspěšnější.

Tabulka č. 4 – Počet žádostí obcí a jejich úspěšnost

Obce podle počtu obyvatel	Počet obcí	Počet žádostí			
		Úspěšné	Neúspěšné	Celkem	Úspěšnost v %
Do 1 999	232	480	229	709	67,7 %
2000 – 9 999	30	305	116	421	72,4 %
Nad 10 000	6	142	49	191	74,3 %
Celkem	268	927	394	1 321	70,2 %

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Procentuální úspěšnost ukazuje, že větší obce mají vyšší úspěšnost při získávání finanční podpory z fondů ESI oproti menším obcím. Větší obce přesáhly v úspěšnosti 70 %. Malé obce za většími ale výrazně nezaostaly a jejich úspěšnost dosáhla na necelých 68 %. V průměru na 1 obec s počtem tří žádostí mají ale podstatně méně žádostí než obce větší. Podrobněji se na úspěšnost obcí zaměřuji v další části práce věnující se nejvyužívanějším operačním programům v období 2014–2020.

Určitý nedostatek těchto dat spatřuji v tom, že některé projekty mohou úspěšnost a neúspěšnost zkreslovat, neboť stejný projekt může být součástí více žádostí. Napoprvé může být žádost neúspěšná, podruhé už dotaci z fondů ESI projekt získat může. To se týká především větších obcí.

3.2 Úspěšnost obcí při získávání dotací EU v rámci operačních programů

Nyní se blíže zaměřím na úspěšnost žádostí obcí v jednotlivých operačních programech (dále jen „OP“) a na výši získané finanční podpory, kterou se obcím v programovém období 2014–2020 podařilo z programů získat. Uvedené získané finanční částky vychází z částek, které se nacházejí u schválených žádostí v právním aktu o poskytnutí dotace. Procentuální zisk je vypočítán jako procento získané částky z částky požadované. Požadovaná částka zahrnuje výši finančních prostředků u neschválených, nerealizovaných a schválených projektů. Požadovaná částka je uvedená u registrace žádosti o podporu. U schválených žádostí je často finanční částka v registraci žádosti a poté u právního aktu o poskytnutí podpory rozdílná, neboť řídicí orgán neuzná všechny výdaje uvedené v registraci žádosti o podporu.

Z celkového počtu 1 343 žádostí podaly obce v Pardubickém kraji nejvíce žádostí v OP Životní prostředí (dále jen „OP ŽP“), v rámci kterého bylo podáno celkem 670 žádostí. Následuje

Integrovaný regionální OP (dále jen „IROP“) se 498 žádostmi. Dohromady 1168 žádostí z těchto programů tvoří necelých 87 % ze všech podaných žádostí obcemi v Pardubickém kraji. S větším odstupem je pak třetím nejvyužívanějším programem OP Zaměstnanost („OP Z“) se 108 žádostmi. Zbývajících 67 žádostí bylo podáno v OP Věda, výzkum, vzdělávání („OP VVV“), OP Doprava („OP D“), OP Technická pomoc („OP TCH“) a OP vztahující se k česko – polské spolupráci („Interreg“). Žádosti u nerealizovaných projektů se nacházejí pouze u IROP, OP ŽP a OP Z, pouze u těchto OP jsou také veškeré žádosti v procesu před vydáním právního aktu o poskytnutí dotace. Obce ze všech tří velikostí žádaly o dotace z třech nejvyužívanějších OP a z programu Interreg Česko – Polsko. Obce nad 2 000 a nad 10 obyvatel pak navíc čerpaly dotace ještě z OP VVV. Zbývajících dva programy využilo pouze krajské město Pardubice. !!!

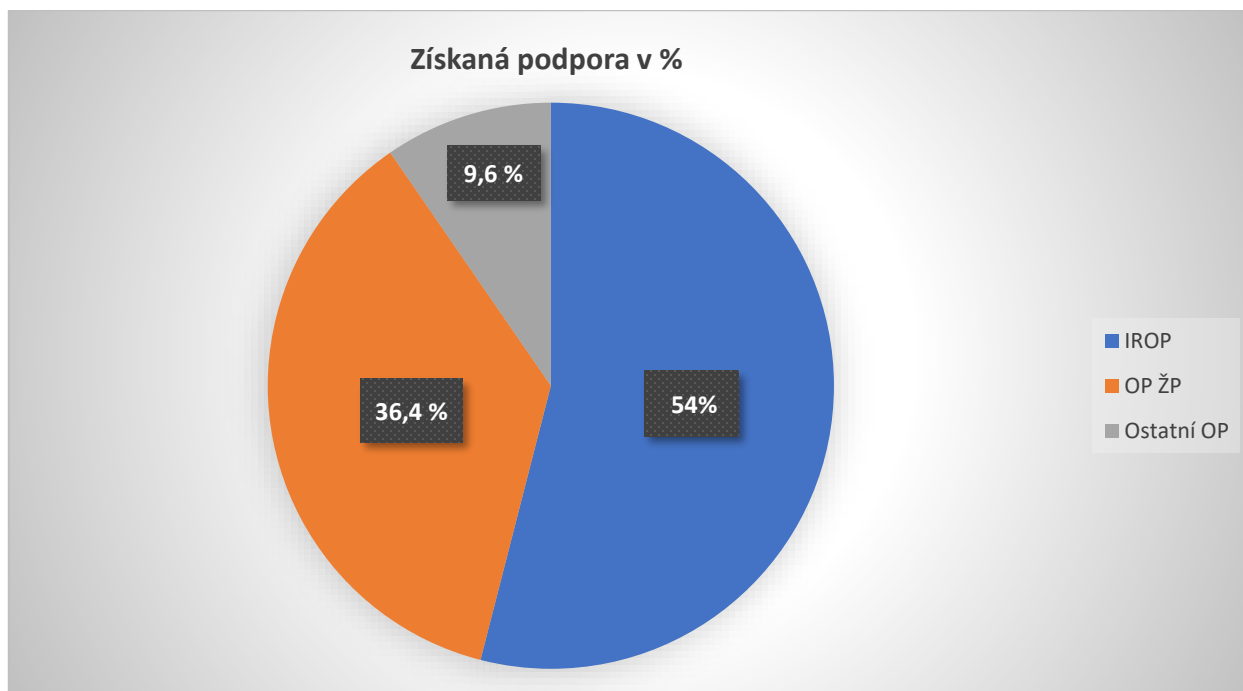
Tabulka č. 6 – Žádosti obcí u jednotlivých operačních programů

Žádosti u projektů					
Operační programy	Schválené	Nerealizované	Neschválené	V procesu	Celkem
Integrovaný regionální OP	389	12	95	2	498
OP Životní prostředí	404	21	226	19	670
OP Zaměstnanost	48	2	57	1	108
OP VVV	11	0	2	0	13
OP Doprava	3	0	0	0	3
OP Technická pomoc	7	0	0	0	7
Interreg Česko – Polsko	30	0	14	0	44
Celkem	892	35	394	22	1 343

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Do IROP a OP ŽP byl podán největší počet žádostí, zároveň tak z těchto OP pochází největší objem finanční podpory. Z veškeré poskytnuté finanční podpory obcím z výše uvedených sedmi OP pochází přes 90 % z dvojice nejvyužívanějších programů. Nejvíce byly obce podpořeny z IROP. Procentuální podíl získané finanční podpory z OP znázorňuje níže uvedený graf.

Graf č. 1 – Zisk finanční podpory z OP (vyjádřeno v %)

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Následující tabulka zobrazuje celkovou výši poskytnutých finančních prostředků v programovém období 2014–2020 pro obce Pardubického kraje. Celkově obce získaly na dotacích EU mírně přes 4 mld. Kč z požadované částky 6,3 mld. Kč. Zisk 4 mld. zhruba odpovídá statistikám, které vydal Odbor rozvoje Pardubického kraje v březnu 2023 ve Zprávě o stavu čerpání fondů EU v Pardubickém kraji v období 2014–2022. Zpráva u obcí ukazuje zisk 3,94 mld. Kč.⁴³ Mnou zpracovaná data od MMR se mírně liší pravděpodobně kvůli přepočtu získané podpory z EUR na Kč u programu Interreg Česko – Polsko.

Celková úspěšnost obcí při zisku podpory dosáhla nad 64 %. Jak již bylo zmíněno, z IROP bylo obcím poskytnuto přes polovinu veškeré získané finanční podpory, konkrétní částka se pohybuje na hodnotě 2,2 mld. Kč. Zároveň mají obce u tohoto OP v porovnání s OP ŽP vyšší úspěšnost při zisku podpory z celkově požadované. Nejvyšší úspěšnost zisku byla zaznamenána u OP D a OP TCH, které ale využila pouze obec Pardubice. Naopak nejnižší úspěšnosti při zisku podpory dosáhly obce v OP Z a v OP Interreg Česko – Polsko. Jen u těchto dvou OP se obce v úspěšnosti zisku dostaly pod 50 %. K OP Z, ze kterého obce získaly méně než polovinu

⁴³ Pardubický kraj, Zpráva o stavu čerpání fondů EU v Pardubickém kraji v období 2014–2022 [online]. Odbor rozvoje Pardubického kraje, březen 2023. 13 s. Dostupné z: <https://paradnikraj.cz/wp-content/uploads/2023/04/Zprava-o-stavu-cerpani-EU-fondu-v-Pk-2014-2022.pdf>

z požadované podpory jedna z obcí zapojená výzkumu uvedla, že tento program je pro ně náročný z důvodu podrobnější kontroly veřejných zakázek oproti IROP a OP ŽP. To může vést k malé úspěšnosti obcí u tohoto programu.

U programu pro zahraniční spolupráci Interreg Česko – Polsko byly částky v datech MMR uvedené v eurech. V této měně se celková získaná částka v tomto OP vyšplhala na 2 796 258, 05 EUR a výše požadovaných finančních prostředků dosáhla na částku 7 149 426, 94 EUR. Dne 14.5. 2023 byly tyto částky převedeny na Kč při kurzu 23,58 Kč za 1 euro.

Tabulka č. 7 – Finanční výše dotací EU a úspěšnost zisku obcí u operačních programů

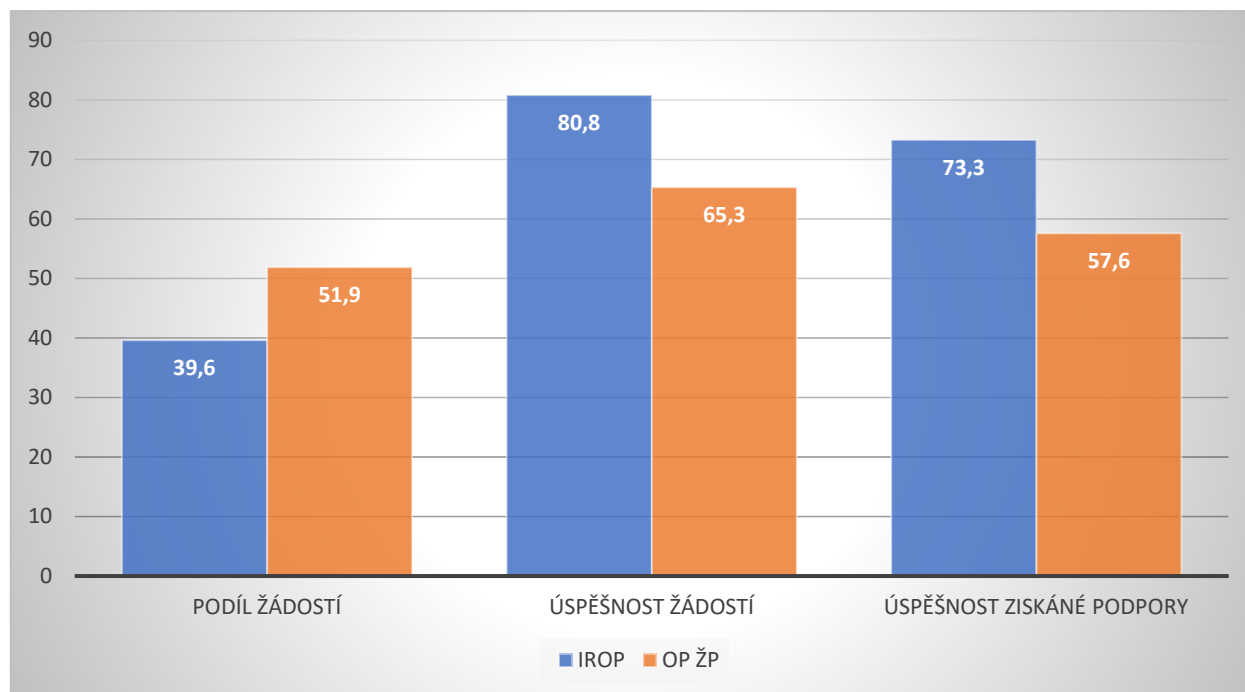
Finanční výše dotací (v Kč)			
Operační programy	Získáno	Požadováno	Úspěšnost
Integrovaný regionální OP	2 186 694 513,58	2 981 348 050,27	73,3 %
OP Životní prostředí	1 475 270 203, 77	2 563 090 142,96	57,6 %
OP Zaměstnanost	113 571 479, 21	293 088 293,73	38,8 %
OP Věda, výzkum, vzdělávání	111 071 887, 86	156 448 224, 88	71 %
OP Doprava	53 886 302, 55	63 196 756, 01	85,3 %
OP Technická pomoc	44 269 472, 62	48 383 600, 55	91,6 %
Interreg Česko – Polsko	67 775 598, 86	169 982 940, 88	39,9 %
Celkem	4 052 539 458, 45	6 275 538 009, 28	64,6 %

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

V další části práce a v dalších následujících kapitolách se věnuji pouze dvěma OP a to IROP a OP ŽP, neboť z nich čerpaly všechny obce a získaly z nich přes 90 % veškerého zisku z dotací EU. Níže uvedený graf srovnává IROP a OP ŽP ze tří hledisek. Je zde uveden poměr podaných žádostí v těchto OP, který vychází ze všech podaných žádostí v programovém období 2014–2020. Dále tabulka zobrazuje úspěšnost žádostí, která byla vypočítána stejně jako celková úspěšnost obcí napříč všemi OP, vycházím tedy z procentuálního poměru úspěšných žádostí vůči celkovému počtu úspěšných a neúspěšných žádostí. Žádostmi u nerealizovaných projektů se nevěnuji zvláště a uvádím je s žádostmi schválenými, neboť se chci zaměřit na úspěšnost obcí při získávání nároku na podporu z dotací EU, počet těchto žádostí navíc není tolik významný, aby úspěšnost či neúspěšnost výrazně ovlivnil. Zásadnější roli ale tyto žádosti mohou hrát při úspěšnosti zisku finanční podpory z celkově požadované.

Největší zastoupení žádostí ze sledovaných OP má OP ŽP, do něhož podaly obce necelých 52 % žádostí. Přes 39 % žádostí bylo podáno do IROP, u kterého mají obce vyšší procentuální úspěšnost žádostí i zisku oproti OP ŽP. Otázkou proč se obcím dařilo více u IROP a méně u OP ŽP se zabývám v kapitole 3.2.1, která se podrobněji věnuje zmíněným programům.

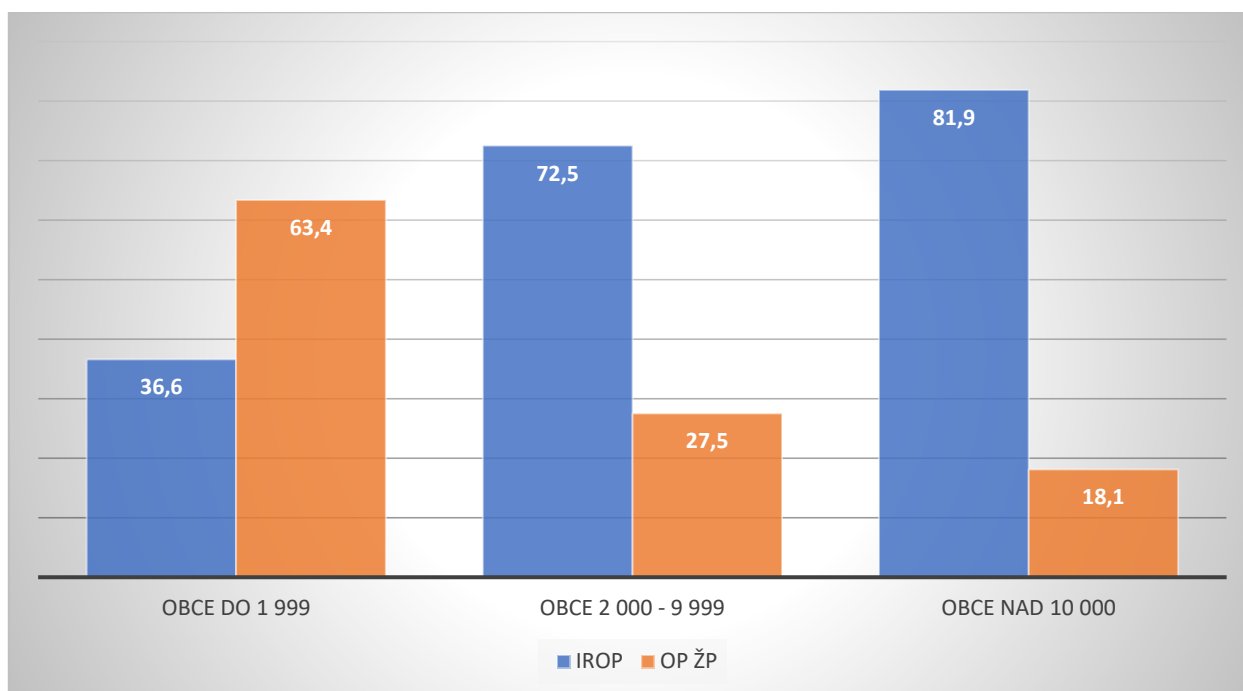
Graf č. 2 –Data obcí u IROP a OP ŽP (vyjádřeno v %)

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Zda vyšší úspěšnost zisku znamená i zisk větších finančních částek napoví poslední graf v této kapitole zabývající se úspěšností získané podpory z IROP a OP ŽP u obcí rozdělených podle počtu obyvatel. Graf uvádí podíl získaných finančních prostředků z uvedených OP, podíl vychází z celkového společného zisku obou zkoumaných OP. Z grafu lze vyčíst, že IROP není nejvýznamnějším zdrojem finanční podpory pro všechny typy obcí. Malé obce do 1 999 obyvatel získaly 63,4 % finanční podpory z OP ŽP, zatímco z IROP 36,6 %. Celková vyšší úspěšnost zisku z požadované podpory nesouvisí vždy i s celkově vysokým ziskem finančních prostředků. Proto v následující kapitole zabývající zvláště IROP a OP ŽP, posuzuji úspěšnost obcí podle jejich úspěšnosti u projektů rozdělených podle finanční nákladnosti. Projekty dělím na projekty do 1 mil. Kč, v rozmezí 1–10 mil. Kč a nad 10 mil. Kč.

Graf č. 3 – Zisk finanční podpory z IROP a OP ŽP (vyjádřeno v %)

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Tabulka č. 8 – Zisk finanční podpory z IROP a OP ŽP

Získaná finanční podpora (v Kč) podle velikosti obcí			
Operační programy	Obce do 1 999	2 000 – 9 999	Nad 10 000
IROP	565 814 638,27	857 691 609,84	763 188 265,47
OP ŽP	981 794 737,46	324 829 513,44	168 645 952,87
Celkem	1 547 609 375,73	1 182 521 123,28	931 834 218,34

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Pro konkrétnější přehled uvádím tabulku, která ukazuje získané finanční prostředky obcí Pardubického kraje u výše zmíněných programů. Malé obce jako jediné získaly vyšší podporu z OP ŽP než z IROP.

3.2.1 Analýza získávání dotací EU z IROP a OP ŽP

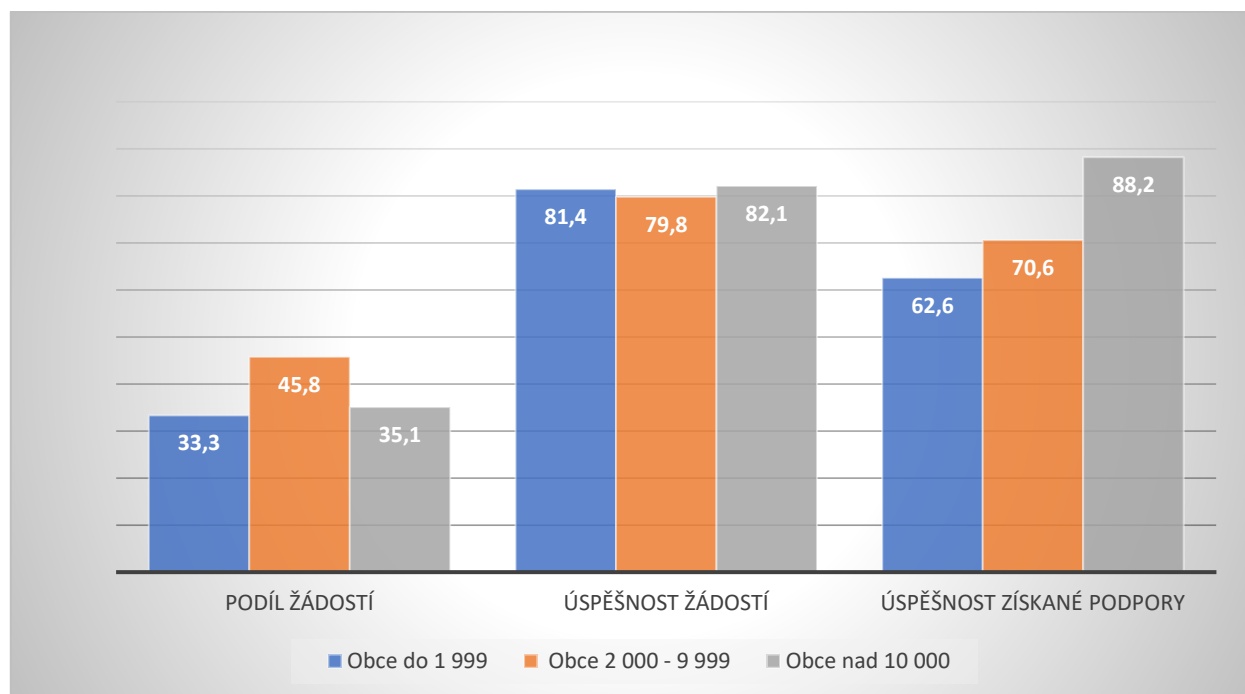
Jak bylo řečeno výše, tato a následující kapitola se detailněji zabývá získanými daty u IROP a OP ŽP. V níže uvedeném grafu se věnuji statistikám u čerpání dotací z IROP obcemi rozdělenými podle velikosti. Graf představuje, jaký procentuální podíl tvoří žádosti v IROP u jednotlivých typů obcí z celkového počtu jimi podaných žádostí v rámci všech OP. Přehled těchto

žádostí je uveden v příloze č. 6. Dále je v grafu uvedeno, kolik procent žádostí bylo úspěšných a jaký procentuální objem peněz obce získaly z celkově požadovaných.

Nejmenší podíl žádostí v IROP zaznamenaly malé obce do 1 999 obyvatel, které u tohoto programu zaregistrovaly 33,4 % ze všech svých žádostí. Obce v rozmezí počtu obyvatel 2 000–9 999 zaregistrovaly u IROP největší podíl žádostí a obce nad 10 000 podaly do IROP podobný podíl žádostí jako malé obce. Ani jedna velikost obcí neměla v IROP více než polovinu podaných žádostí.

Obce všech velikostí měly při podávání žádostí do IROP podobnou úspěšnost a to kolem 80 %. Z hlediska výše získaných prostředků se ale úspěšnost obcí poměrně liší, a to především u malých obcí. I když byla úspěšnost žádostí podaných malými obcemi nad 81 %, podařilo se jim získat z celkového počtu požadovaných finančních prostředků necelých 63 %. V tomto měřítku malé obce zaostaly za ostatními obcemi, především za velkými obcemi, které dosáhly na úspěšnost přesahující 88 %.

Graf č. 4 - Podíl žádostí a úspěšnost obcí u IROP (vyjádřeno v %)

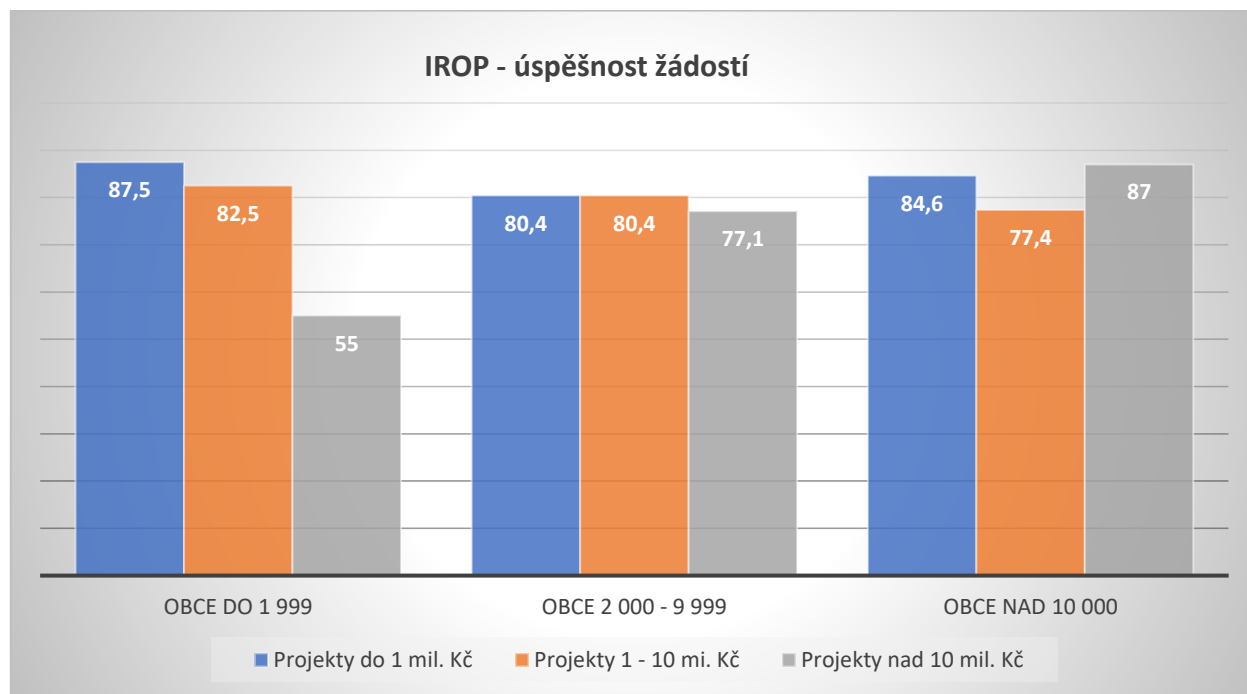

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Následující dva grafy zobrazují úspěšnost žádostí a úspěšnost zisku podpory obcí podle velikosti projektů. Konkrétní počet žádostí a výše získané a požadované podpory, ze kterých graf vychází, jsou uvedeny v příloze č. 8 – č. 10. Mále obce do 1 999 obyvatel si celkovou úspěšnost

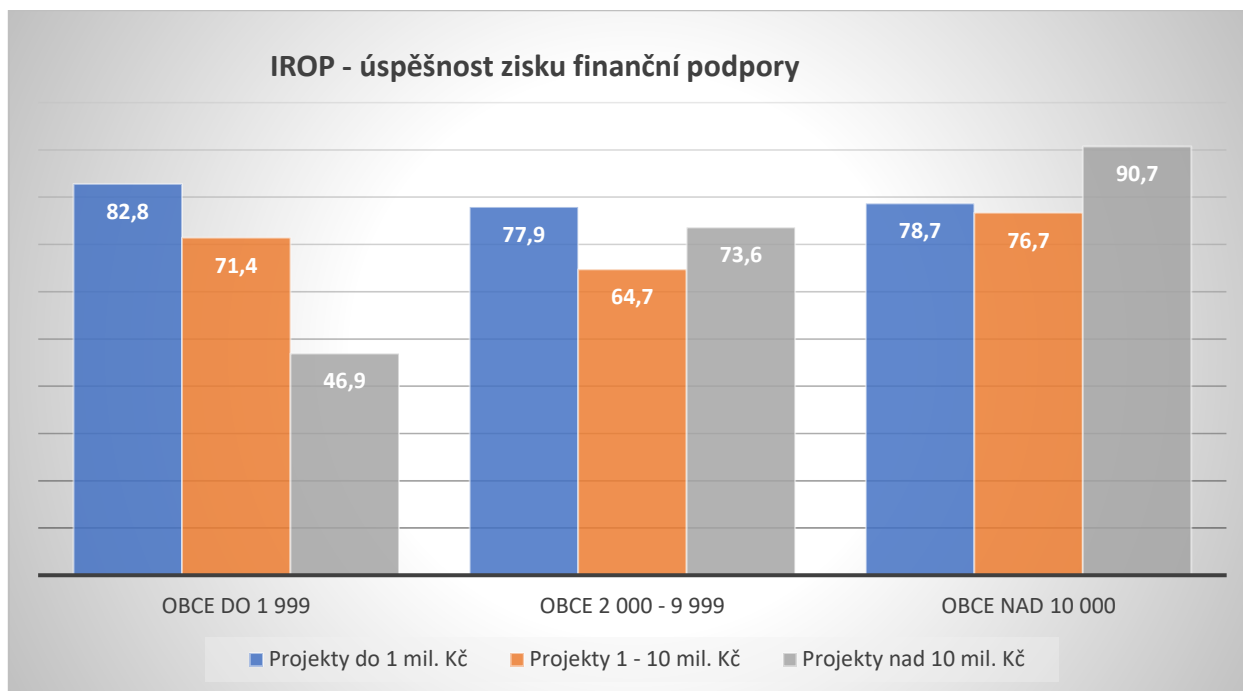
žádostí nad 80 % zajistily hlavně díky projektům do 1 mil. a v rozmezí 1–10 mil. Kč. U nejméně nákladných projektů byly malé obce ze všech obcí nejméně úspěšné a v zisku finanční podpory zde obdržely jako jediné nad 80 % z požadovaných finančních prostředků. Za nižším ziskem objemu dotací EU u malých obcí stojí především malá úspěšnost žádostí a zisk ani ne poloviny z požadované podpory u projektů nad 10 mil. Kč. Malé obce tak u velkých projektů výrazně zaostávají za většími obcemi a jejich schopnost získat dotaci EU na tyto projekty je u IROP nízká. Malé obce se ale v této kategorii projektů ucházejí o dotace EU výrazně méně oproti projektům v rozmezí 1–10 mil. Kč a do 1 mil. Kč. U těchto projektů mají vždy více žádostí než ostatní skupiny obcí, u projektů nad 10 mil. Kč je tomu naopak. Úspěšnost žádostí u středně velkých a velkých obcí nezaznamenala výraznější propady napříč projekty, to samé platí i pro úspěšnost získané podpory. Velké obce ukázaly vysokou schopnost získat finanční podporu především u projektů nad 10 mil. Kč, u kterých se jejich úspěšnost dostala mírně přes 90 %.

Graf č. 5 – Úspěšnost žádostí obcí u IROP (vyjádřeno v %)

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Graf č. 6 – Úspěšnost zisku finanční podpory obcí u IROP (vyjádřeno v %)

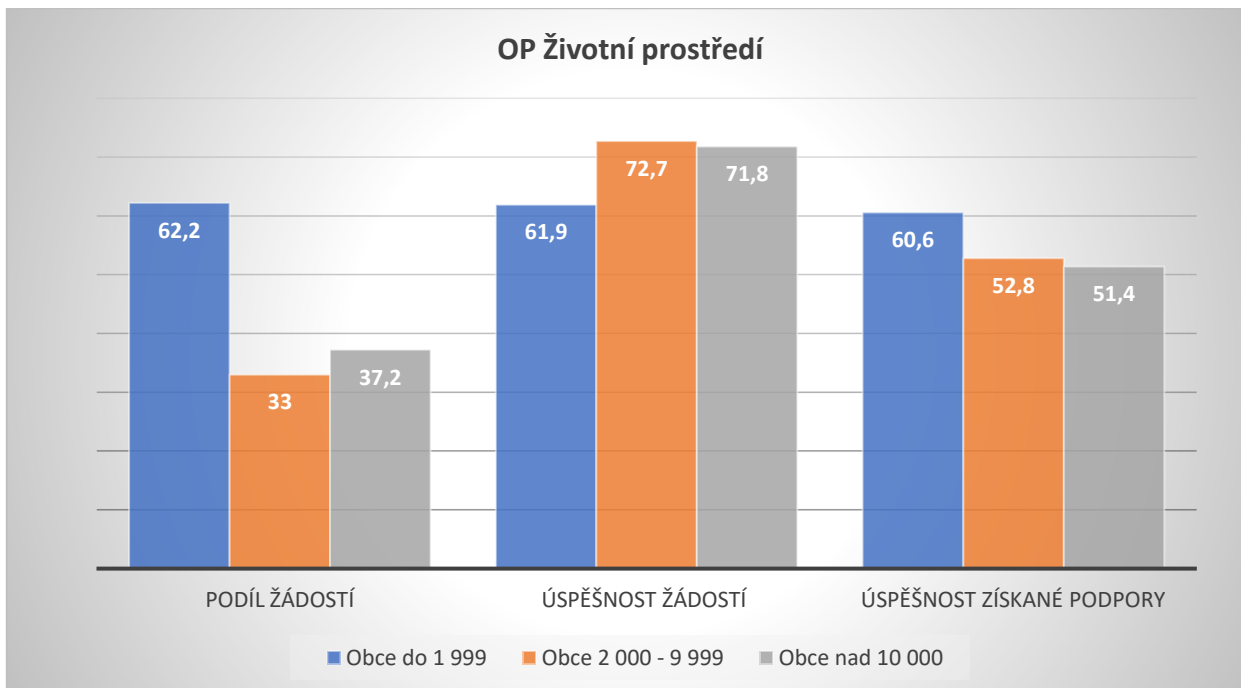
Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Z hlediska podílu žádostí se ukazuje, že IROP je nejvýznamnější pro středně velké obce, které v tomto OP měly necelých 46 % ze všech svých žádostí podaných v období 2014–2020. Kromě toho se jim podařilo z IROP získat největší objem financí. Naopak nejmenší podíl žádostí v IROP zaznamenaly obce malé. Procentuální úspěšnost schválených žádostí ukazuje, že jsou obce v tomto měřítku vyrovnané. K rozdílnosti dochází u úspěšnosti získané podpory, která je nejnižší u malých obcí. Následující data zabývající se úspěšností obcí u různě velkých projektů ukazují, že malé obce u nejméně a středně nákladných projektů dokážou s většími obcemi držet krok. Očekávaný rozdíl při čerpání dotací EU mezi malými a velkými obcemi se objevuje především u projektů nad 10 mil. Kč, kde schopnost získat dotaci EU u malých obcí výrazně klesá oproti projektům do 10 mil. Kč. U velkých projektů se daří především velkým obcím, které zde získaly přes 90 % z požadovaných finančních prostředků. To poukazuje na důležitost IROP pro financování nákladných projektů u velkých obcí.

Podobně jako u IROP se nyní zaměřím na OP ŽP. Z přílohy č. 6 vychází, že největší podíl žádostí mají v OP ŽP malé obce, které do tohoto programu podaly přes polovinu svých žádostí o dotace EU. Ostatní obcí zde neměly více než 40 % žádostí. Nejméně z OP ŽP čerpaly středně velké obce. Celková úspěšnost žádostí u obcí podle velikosti byla nejmenší u malých obcí, které

ale naopak zaznamenaly nejvyšší úspěšnost při zisku finanční podpory. To značí, že malé obce musely oproti IROP zaznamenat úspěch hlavně u projektů nad 10 mil. Kč. Úspěšnost žádostí středně velkých a velkých obcí se pohybovala nad 70 %, při zisku finanční podpory ale získaly jen mírně nad polovinu z žádané částky. Oproti IROP byly obce v OP ŽP méně úspěšné při schvalování žádostí i při získávání požadované podpory.

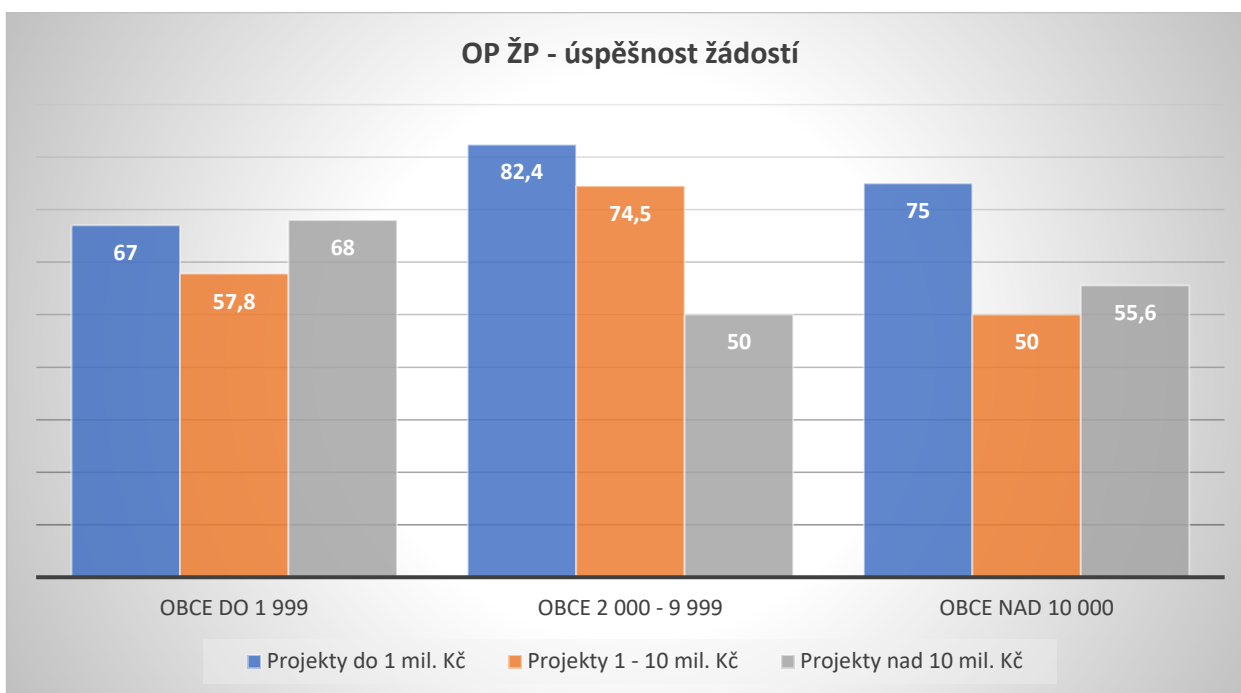
Graf č. 7 – Podíl žádostí a úspěšností obcí u OP ŽP (vyjádřeno %)

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

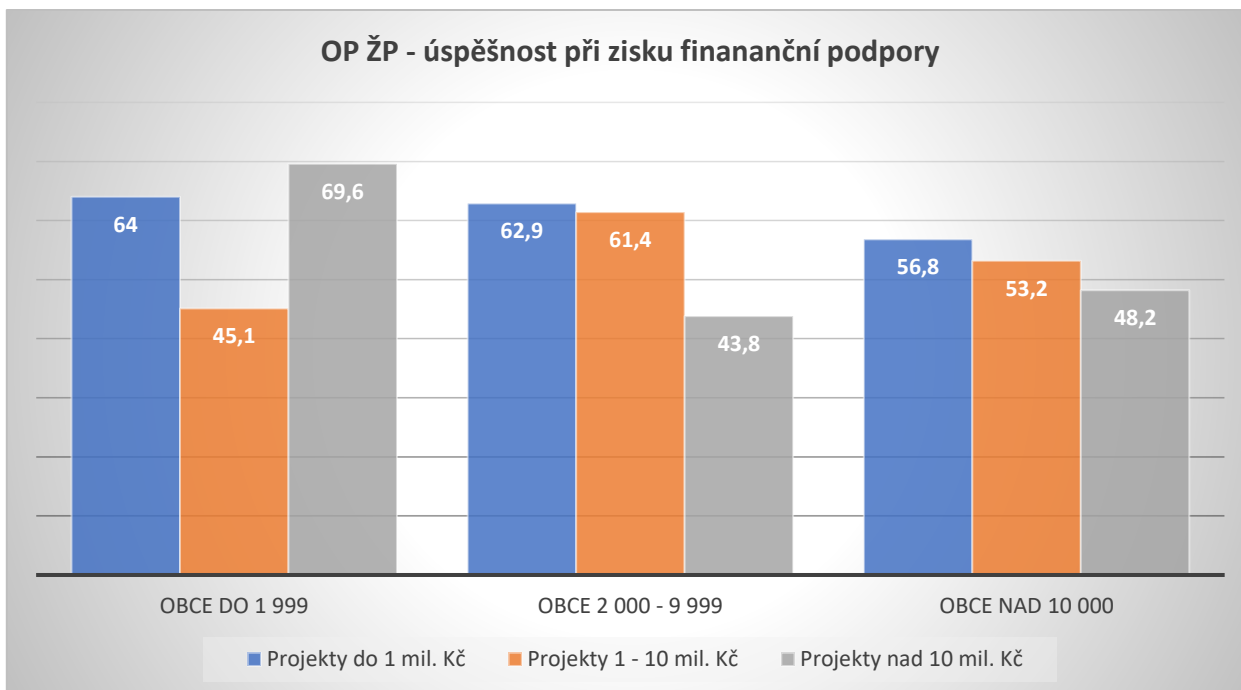
Následující grafy vychází z dat uvedených v přílohách č. 11 až č. 13. V úspěšnosti žádostí se podařilo dostat nad 80 % pouze středně velkým obcím u projektů do 1 mil. Kč. U všech projektů se obcím podařilo vždy zaznamenat alespoň 50 % úspěšných žádostí, to neplatí u zisku finanční podpory u projektů nad 10 mil. U těchto projektů středně velké a velké obce nezískaly přes polovinu z požadované podpory. Naopak malé obce u projektů nad 10 mil. Kč potvrdily výše zmíněnou tezi o jejich úspěchu. Jak v úspěšnosti žádostí, tak i v úspěšnosti zisku se malé obce u velkých projektů blížily k 70 %.

Graf č. 7 – Úspěšnost žádostí obcí u OP ŽP (vyjádřeno %)

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Graf č. 8 – Úspěšnost zisku finanční podpory obcí z OP ŽP (vyjádřeno %)

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

U malých obcí OP ŽP ukazuje, že především u projektů nad 10 mil. Kč je pro ně svým zaměřením a tématy vhodnějším OP než IROP. Vzhledem k vysokému podílu žádostí v OP ŽP jsou si malé obce vědomy možnosti získat objemnější dotace v tomto OP. Pravděpodobně ale z důvodu nižší alokace oproti IROP jsou zde podané žádosti častěji neúspěšné. OP ŽP je pro malé obce dominantním programem a jejich nejvýznamnějším zdrojem evropských peněz. Malé obce jsou jediné, které mají u OP ŽP přes polovinu svých žádostí a zároveň jako jediné mají z OP ŽP více finančních prostředků než z IROP. Konkrétní získané částky z OP ŽP jsou uvedené na konci předchozí kapitoly v tabulace č. 8. Zisk malých obcí se přiblížil k 1 mld. Kč.

Jak již bylo zmíněno, obce u OP ŽP zaznamenaly menší úspěšnost při zisku nároku na dotaci EU. Při zkoumání podrobnějších dat lze zjistit, že za celkovým poklesem úspěšnosti žádostí u OP ŽP stojí neschválení žádostí již v první fázi procesu schvalování. To se týká žádostí vyřazených z důvodu nesplnění formálních náležitostí, podmínek přijatelnosti a nesplnění věcných podmínek. Při hodnocení přijatelnosti a formálních náležitostí dochází k posouzení základních věcných požadavků, které musí projekt splnit podle každé výzvy, dále je hodnoceno naplnění specifických cílů programu a nezbytné administrativní požadavky. K věcnému hodnocení dochází u kolových výzev a postupují do něj projekty, které uspěli u hodnocení přijatelnosti a formálních náležitostí.⁴⁴ U věcného hodnocení dochází ke srovnávání projektů z hlediska jejich kvalit v rámci plnění cílů programu. K tomuto hodnocení dochází u kolových výzev, u průběžných výzev věcné hodnocení neprobíhá.⁴⁵

Níže uvedená tabulka ukazuje počet a procentuální podíl vyřazených žádostí z uvedených důvodů v OP ŽP a IROP, procentuální podíl je tvořen počtem žádostí zamítnutých v počáteční fázi hodnocení z počtu všech neschválených žádostí. Ve sloupci „neschválené“ je počet všech neschválených žádostí v daném OP. Z celkem 226 neschválených žádostí v OP ŽP bylo hned 141 vyřazeno z výše popsaných důvodů, které tak vedly k zamítnutí 62,4 % všech neschválených žádostí v OP ŽP. V porovnání s IROP se jedná o vysoký počet neschválených žádostí v počáteční fázi procesu, u IROP bylo takovýchto žádostí necelých 19 %. Dále tabulka zobrazuje u uvedených OP počet a procentuální podíl žádostí vyřazených na počátku procesu získávání dotací u obcí rozdělených podle počtu obyvatel. U OP ŽP se tyto žádosti nejvíce objevovaly především

⁴⁴ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Systém schvalování individuálních projektů v IROP [online]. 4 s. Dostupné z: <https://irop.mmr.cz/IROP/media/SF/Microsites/IROP/MV%20IROP/7.%20MV%20IROP/System-schval-indiv-projektu-k-8-6-2017-final.pdf>

⁴⁵ Tamtéž, 5 s.

u malých obcí, u nichž bylo takto neschválených žádostí zaznamenáno kolem 66 %. U všech velikostí obcí pak vedly zmíněné důvody u tohoto programu k vyřazení minimálně poloviny neschválených žádostí. V rámci IROP nebyly u obcí neschválené žádosti vyřazené v prvotní fázi hodnocení ve více než 50 % případů. Nejvyšší podíl žádostí vyřazených v této fázi měly u IROP velké obce s podílem 41,7 %.

Žádosti vyřazené na počátku procesu schvalování mají v tabulce označení, které používá monitorovací systém. PN21 jsou žádosti, které nesplnily formální náležitosti a podmínky přijatelnosti. PN22 je označení pro žádosti nesplňující formální náležitosti a podmínky přijatelnosti po doplnění a PN23a označuje žádosti, které nesplnily podmínky věcného hodnocení. Tabulka dále ukazuje jejich celkový počet a pak také celkový počet všech neschválených žádostí u daného programu a u dané velikosti obcí.

Tabulka č. 9 - Počet žádostí neschválených na počátku procesu hodnocení

	Žádosti			Podíl v %	
	PN21, PN22	PN23a	Celkem	Neschválené	PN21, PN22, PN23a
IROP	12	6	18	95	18,9 %
Obce do 1 999	8	2	10	44	22,7 %
Obce 2 000 – 9 999	1	2	3	39	7,7 %
Obce nad 10 000	3	2	5	12	41,7 %
OP ŽP	67	74	141	226	62,4 %
Obce do 1 999	48	63	111	168	66,1 %
Obce 2 000 – 9 999	13	6	19	38	50 %
Obce nad 10 000	6	5	11	20	55 %

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Jedná z obcí k této problematice uvedla, že v OP ŽP je plno žádostí vyřazeno z důvodu nízké alokace a proto se zde objevuje více vyřazených žádostí kvůli formálním náležitostem. Takové náležitosti jsou podle obce více než „formální“ jako například neuvedení čísla programu či překlep. Dále k tomuto obec sdělila, že je vyhledána malá chyba, aby projekt mohl být vyřazen.

Na závěr kapitoly pro podrobnější přehled uvádím níže tabulku s deseti finančně nejnákladnějšími projekty u IROP a OP ŽP. Tabulka dokazuje vysokou úspěšnost velkých obcí u

projektů nad 10 mil. Kč u IROP. V „desítce“ nejnákladnějších projektů zde nenajdeme projekt realizovaný malou obcí. Jinak je tomu ale v OP ŽP, kde se objevuje pouze jedna obec s více než 2 000 obyvateli. Úspěšnost malých obcí u OP ŽP v rámci projektů nad 10 mil. Kč a data z této tabulky říkají, že malé obce mají vysokou šanci získat velké množství finančních prostředků na účely financované z programu zaměřeného na životní prostředí.

Tabulka č. 10 – Nejnákladnější projekty u IROP a OP ŽP (finanční částka v Kč)

IROP			OP ŽP	
Pořadí	Obec	Finanční částka	Obec	Finanční částka
1.	Pardubice	144 253 110,92	Lukavice	99 271 201,55
2.	Pardubice	86 900 442,75	Ronov n. Doubravou	82 911 039,24
3.	Pardubice	52 680 734,2	Kunčina	78 102 299,98
4.	Heřmanův Městec	49 659 727,22	Trhová Kamenice	68 385 541,28
5.	Opatovice n. Labem	46 318 886,8	Prosetín	54 276 222,53
6.	Svitavy	42 046 178,34	Krouna	51 828 674,06
7.	Lanškroun	39 813 736,73	Králíky	41 570 634,22
8.	Hlinsko	38 683 180,4	Kamenec u Poličky	39 290 750,57
9.	Lanškroun	33 320 027,11	Sloupnice	29 141 452,16
10.	Pardubice	32 723 647,68	Voleč	28 571 780,87

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Tato kapitola představila základní statistiky čerpání dotací EU obcemi v Pardubickém kraji. Celkově můžeme obce označit za úspěšné, neboť mírně přes 70 % podaných žádostí získalo nárok na dotaci EU a přes 64 % z požadovaných finančních prostředků dokázaly obce získat. Z dat dále vzešlo, že největší objem peněz mířilo na projekty obcí z IROP. Následující data ale ukázala, že to neplatí pro všechny velikosti obcí. Mále obce obdržely většinu finanční podpory z OP ŽP, který je pro jejich projekty vhodnější než IROP.

Úspěšnost obcí byla podrobněji rozebírána u IROP a OP ŽP z hlediska nákladnosti projektů. Toto hlediska podrobněji ukázalo u jakých projektů mají obce vysokou nebo nízkou schopnost získávat finanční prostředky z ESI fondů. Kapitola také představila, co může stát za nižší úspěšností obcí u OP ŽP v porovnání s IROP. Závěr kapitoly představil deset nejnákladnějších projektů realizovaných obcemi v IROP a OP ŽP. Zde vidíme, že zatímco u

prvně jmenovaného OP realizovaly nejnákladnější projekty převážně velké obce, u OP ŽP je tomu naopak.

4. Analýza získávání dotací EU u obcí II. a III. typu

V následujících kapitolách se z hlediska množství dat zabývám pouze obcemi se statusem obcí s pověřeným obecním úřadem (obce II. typu) a obcemi s rozšířenou působností (obce III. typu) Jsou to obce, které vykonávají úkoly státní správy pro jiné obce ve svém správním obvodu. Nemají tedy na starosti jen ty záležitosti státní správy, které jsou svěřeny všem obcím.⁴⁶ Obcí II. a III. typu je v Pardubickém kraji celkem 26, v tomto okruhu obcí nalezneme především větší obce v rozmezí 2 000 – 9 999 obyvatel a nad 10 000 obyvatel.

Při analýze nejprve představím úspěšnost podaných žádostí obcí v programovém období 2014–2020 a jejich úspěšnost získané podpory u jednotlivých OP. Následně se podrobněji budu zabývat úspěšností zisku u jednotlivých obcí v IROP a OP ŽP. U těchto OP se tolik nesoustředím na úspěšnost žádostí, ale převážně se zaměřuji na úspěšnost při získávání finanční podpory, která je pro zjištění absorpční kapacity obcí stěžejní. Jak již bylo zmíněno v kapitole 3.2, celkovou úspěšnost při zisku podpory mohou zkreslovat žádosti, které se týkají jednoho projektu. U stejného projektu mohou mít obce například i tři žádosti, s tím že pouze jedna žádost je úspěšná. I to ukazuje, jak je obec připravená na čerpání dotace EU a jak dokáže žádost připravit a kvalitně zpracovat. Nižší úspěšnost obcí při zisku finanční podpory nemusí znamenat jejich neúspěch při podávání žádostí. Obce mají převážně více než 50 % úspěšných žádostí, jejich celkově nižší procento úspěšnosti při zisku finančních prostředků může snižovat neúspěch u finančně nákladnějších projektů a více žádostí u stejného projektu. Kvůli více žádostem u jednoho projektu může obec získat z požadované částky méně než polovinu, její celkový zisk ale může být podobný jako u obcí se ziskem nad 50 % z požadované podpory. Procentuální neúspěšnost při zisku může být u některých obcí kvůli zmíněným faktorům zavádějící. Z tohoto důvodu v závěru analýzy u zkoumaných OP uvádím zisk obcí v přepočtu na jednoho obyvatele a také celkový zisk obcí. Tento pohled následně více přiblíží úspěch či neúspěch obcí při získávání dotací z ESI fondů.

⁴⁶ SAMKOVÁ, Pavla. Rozdíl mezi tzv. dvojkovými a trojkovými obcemi [online]. moderniobec.cz [cit.20. května 2023]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/rozdil-mezi-tzv-dvojkovymi-a-trojkovymi-obcemi/>

4.1 Obce II. typu

Obcí s pověřeným obecním úřadem je v Pardubickém kraji celkem 11. Z toho 5 obcí se nachází v okrese Chrudim, 4 v okrese Ústí nad Orlicí, 3 v okrese Pardubice a jedna obec je v okrese Svitavy. 10 obcí se řadí mezi obce s počtem obyvatel v rozmezí 2 000–9 999. Pouze v jedné obci žije méně než 2 000 obyvatel. Níže uvedená tabulka obsahuje seznam obcí II. typu a jejich počet obyvatel k 1.1. 2022.

Tabulka č. 11 – Seznam obcí II. typu a jejich počet obyvatel

Název obce	Okres	Počet obyvatel k 1.1. 2022
Heřmanův Městec	Chrudim	4 721
Choceň	Ústí nad Orlicí	8 477
Chrast	Chrudim	3 138
Chvaletice	Pardubice	2 910
Jablónné nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	2 904
Jevíčko	Svitavy	2 792
Lázně Bohdaneč	Pardubice	3 438
Letohrad	Ústí nad Orlicí	6 377
Nasavrky	Chrudim	1 674
Skuteč	Chrudim	5 022
Třemošnice	Chrudim	3 021

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Na začátku této analýzy se zabývám úspěšností obcí v rámci podaných žádostí. Následující tabulka ukazuje úspěšnost žádostí u jednotlivých obcí II. typu. Jsou zde zaznamenány žádosti úspěšné, obsahující žádosti schválené a žádosti u nerealizovaných projektů. Dále tabulka zobrazuje počet žádostí neúspěšných neboli nechválených, celkový počet žádostí a procentuální podíl úspěšných žádostí.

„Dvojkové“ obce podaly celkem 127 žádostí, z toho 96 žádostí bylo úspěšných. Z těchto úspěšných žádostí vedlo 6 žádostí k projektům nedokončeným. Ze 127 podaných žádostí jich 50,4 % pocházelo od největších obcí podle počtu obyvatel. Mezi tyto největší obce se řadí Choceň, Letohrad a Skuteč, dohromady tyto tři obce podaly 64 žádostí. Celková úspěšnost žádostí u obcí II. typu činila 75,6 %. Tři obce zaznamenaly stoprocentní úspěšnost u podaných žádostí. Všechny tyto obce ale podaly méně než 10 žádostí. Pouze u obce Letohrad nebylo více

než 50 % žádostí schválených, zároveň tato obec podala nejvíce žádostí. Největší obec Choceň ukázala vysokou schopnost získat dotace EU. Mezi obcemi s více než deseti žádostmi se jako jediná dokázala v úspěšnosti žádostí přiblížit k 90 %.

Tabulka č. 12 – Úspěšnost žádostí u obcí II. typu

Název obce	Úspěšné žádosti		Neúspěšné žádosti		Úspěšnost
	Schválené	Nerealizované	Neschválené	celkem	
Heřmanův Městec	8	0	0	8	100 %
Choceň	17	0	2	19	89,5 %
Chrast	6	1	4	11	63,6 %
Chvaletice	2	1	1	4	75 %
Jablonné nad Orlicí	6	0	0	6	100 %
Jevíčko	9	1	3	13	76,9 %
Lázně Bohdaneč	6	0	3	9	66,7 %
Letohrad	11	0	12	23	47,8 %
Nasavrky	2	1	1	4	75 %
Skuteč	16	1	5	22	77,3 %
Třemošnice	6	1	0	7	100 %
Celkem	90	6	31	127	75,6 %

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Úspěšnost získané podpory je rozebrána v kapitole 4.1.1, která se zabývá nejvyužívanějšími programy ze stran obcí. Tato kapitola odpoví na otázku, zda byly obce úspěšně převážně u méně nákladnějších projektů nebo i u projektů více nákladnějších. Zjistíme například, zda obec Choceň s největším počtem úspěšných žádostí získala i největší objem získané podpory na dotacích EU. Dále dostaneme odpověď na to, zda se obci Letohrad i přes menší úspěšnost žádostí podařilo získat podobnou výši podpory jako u ostatních obcí, nebo zda byla obec neúspěšná i v tomto měřítku. Před touto kapitolou se ale ještě zaměřím na statistiky u jednotlivých OP, ze kterých obce s pověřeným obecním úřadem v období 2014–2020 dotace EU čerpaly.

Níže uvedená tabulka ukazuje počet úspěšných a neúspěšných žádostí u jednotlivých programů, výši získané podpory a výši požadované podpory. Ze 127 žádostí bylo nejvíce žádostí podáno do IROP, necelých 60 % všech žádostí podaných obcemi II. typu mířilo právě do tohoto

programu. Druhým nejvyužívanějším programem byl OP ŽP, kam bylo podáno necelých 28 % žádostí. U OP Z a Interreg Česko – Polsko bylo zaregistrováno pod 10 % ze všech žádostí. Z IROP a OP ŽP žádaly všechny obce II. typu a u obou programů si držely úspěšnost žádostí nad 80 %. U OP Z úspěšnost žádostí klesla pod 30 %. Tento OP využily pouze některé z obcí II. typu. To platí u i programu Interreg Česko – Polsko, který zaznamenal pět žádostí o dotace EU. Celkový přehled žádostí podaných obcemi II. typu v rámci jednotlivých programů uvádí na konci diplomové práce příloha č. 16.

V úspěšnost zisku finančních prostředků z IROP a OP ŽP zaznamenaly obce podobné výsledky, u obou OP získaly obce nad 70 % z požadované finanční podpory. U zbývajících OP byla úspěšnost obcí podstatně nižší, úspěšnost u těchto programů nepřesáhla 50 %. Všechny obce II. typu obdržely v programovém období 2014–2020 na dotacích celkem 475, 5 mil. Kč. Z této podpory mířilo z IROP a OP ŽP dohromady 439,6 mil. Kč, to činí 92,5 %. Při bližší analýze získané finanční podpory u obcí II. typu se budu zabývat jejich úspěšností právě u těchto zmíněných programů.

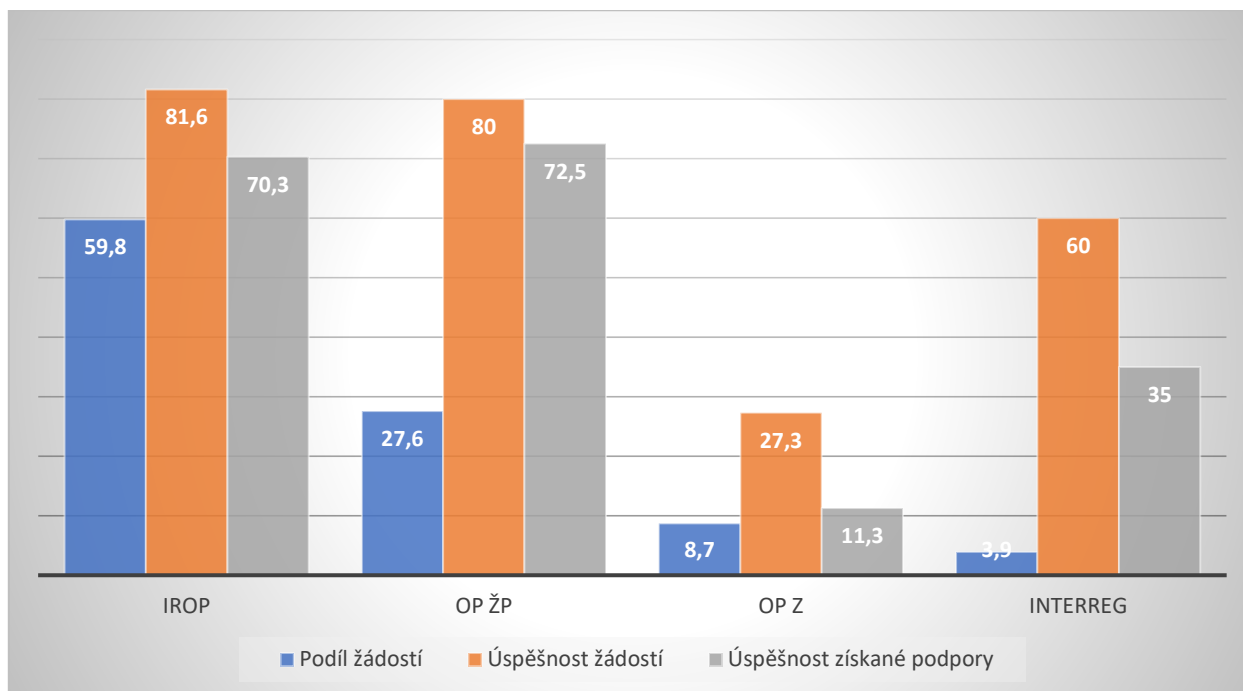
Částky u programu Interreg byly znovu převedeny z eur na české koruny při kurzu 23,58. Získána částka u tohoto OP činila 1 395 985,03 eur a požadovaná 9 994 561,88 eur.

Tabulka č. 13 – Počet žádostí a finanční podpora u jednotlivých OP

	Žádosti			Finanční podpora		
	Úspěšné	Neúspěšné	Celkem	Získána	Požadovaná	Úspěšnost
IROP	62	14	76	360 354 898,57	512 741 214,18	70,3 %
OP ŽP	28	7	35	79 209 490,96	109 150 625,91	72,5 %
OP Z	3	8	11	2 514 565,62	22 217 717,31	11,3 %
Interreg	3	2	5	32 917 327,00	94 191 769,13	35 %
Celkem	96	31	127	474 996 282,15	738 301 326,5	64,3 %

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Graf. č. 9 – Data obcí II. typu u jednotlivých OP (vyjádřeno v %)

Zdroj: data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Pro lepší přehlednost shrnuje výše zmíněná data graf, který ukazuje u jednotlivých OP podíl žádostí, úspěšnost žádostí a úspěšnost obcí při zisku finanční podpory. Graf vyobrazuje dominanci podílu žádostí u IROP a podobnou úspěšnost u schválených žádostí a zisku podpory u obou nejvyužívanějších programů.

4.1.1 Analýza zisku finanční podpory z IROP a OP ŽP

Následující kapitola se věnuje schopnosti obcí získávat finanční podporu z IROP a OP ŽP. Níže uvedená tabulka je rozdělena na dvě části, první část obsahuje počet úspěšných žádostí a počet celkově podaných žádostí, z této části lze vyčíst úspěch obcí při podávání žádostí. Druhá část se týká výše získané podpory a výše požadované podpory.

Obce II. typu získaly dohromady z IROP 360,4 mil. Kč, tento program tak poskytl obcím kolem 76 % z veškeré získané podpory v období 2014–2020. V této části se zaměřuji na finanční úspěšnost obcí a na to, kterým obcím se podařilo získat nejvyšší objem podpory v rámci IROP. Celková úspěšnost obcí v tomto OP při čerpání dotací je 70,3 %. Třem obcím se u IROP podařilo získat podporu pro všechny své projekty. U těchto obcí byla úspěšnost získané finanční podpory nad 90 %. Pouze dvě obce nezískaly více než 50 % z požadované finanční podpory. To se týká obcí Chvaletice a Letohradu. Úspěšnost při zisku podpory u těchto obcí nedosáhla ani 20

% . Minimálně polovina žádostí těchto obcí byla úspěšných, z toho lze dovodit, že se těmto obcím nedařilo získat dotace EU především u větších projektů v rozmezí 1–10 mil. Kč a nad 10 mil. Kč.

Jak jsem již psal v 4. kapitole, zmíněná úspěšnost může být zkreslující. U Letohradu v porovnání se ziskem podpory z IROP u ostatních obcí lze z mého pohledu mluvit o nezkresleném neúspěchu. Letohrad je podle počtu obyvatel druhou největší obcí ve skupině obcí II. typu a zatímco se svými sedmi úspěšnými žádostmi získal Letohrad 7,6 mil. Kč, tak například obec Jevíčko se stejným počtem úspěšných žádostí získala 32,6 mil. Kč. Pouze další dvě obce společně s Letohradem nezískaly u IROP více než 10 mil. Kč. K těmto obcím se řadí i zmíněné Chvaletice, které nezískaly více než 1 mil. Kč. Také obec Chvaletice lze označit za neúspěšnou při čerpání dotací EU z IROP. Pod 10 mil. Kč získala ještě obec Jablonné nad Orlicí, její požadovaná podpora se ale od získané výrazně nelišila.

Nejvíce finančních prostředků se podařilo získat nejlidnatější obci II. typu. Touto obcí je Choceň, která z IROP obdržela celkem 102,2 mil. Kč. Choceň podala do IROP více než 10 žádostí a zároveň zde zaznamenala jen jednu neúspěšnou žádost. Obec Choceň tak ukázala vysokou schopnost získávat dotace EU. Choceň ve výši zisku následuje obec Heřmanův Městec s 69,9 mil. Kč. Obec Skuteč, která sice vykazuje úspěšnost zisku kolem 56 %, získala třetí nejvyšší finanční podporu. Tyto obce můžeme označit za ty nejúspěšnější při získávání dotací EU z IROP. K úspěšnějším obcím, především vzhledem k jejich nejnižšímu počtu obyvatel u obcí II. typu, můžeme zařadit ještě obec Nasavrky a Jevíčko.

Data ukazují, že obce jsou u IROP poměrně úspěšné. 9 z 11 obcí II. typu získalo ze zkoumaného programu více než 50 % z požadovaných finančních prostředků. Zároveň z dat plyne, že větší obce z hlediska počtu obyvatel nemusejí mít vždy vysoký finanční zisk z dotacích EU. Menší obce jako Jevíčko nebo Nasavrky ukazují, že i menší obce mohou získat finanční podporu na nákladnější projekty.

Tabulka č. 14 – Úspěšnost zisku finanční podpory obcí II. typu z IROP

Název obce	Projekty		Finanční podpora (v Kč)		
	Podpořené	Celkem	Získáno	Požadováno	Úspěšnost
Heřmanův Městec	4	4	69 887 486,07	71 798 027,25	97,4 %
Choceň	11	12	102 157 595,52	113 925 686,64	89,7 %
Chrast	4	6	24 561 014,45	34 395 086,52	71,5 %
Chvaletice	1	2	877 035,89	5 442 834,14	16,7 %
Jablonné n. Orlicí	3	3	6 638 326,63	6 856 469,66	95,7 %
Jevíčko	7	7	32 621 706,71	32 150 547,63	101,2 %
Lázně Bohdaneč	5	8	14 978 518,97	21 983 076,18	68,2 %
Letohrad	7	12	7 265 761,37	54 151 290,50	13,5 %
Nasavrky	2	4	28 447 467,92	46 108 269,39	61,6 %
Skuteč	11	14	54 758 158,04	98 200 540,33	55,8 %
Třemošnice	3	4	18 161 827,00	27 729 385,94	65,7 %
Celkem	58	76	360 354 898,57	512 741 214,18	70,3 %

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

V rámci OP ŽP získaly obce II. typu dohromady 79,2 mil. Kč. Z celkově získané podpory 475 mil. Kč ze všech OP činí zisk z OP ŽP 16,7 %. Finanční podpora z OP ŽP je tak výrazně nižší oproti IROP a poskytla podporu především na méně nákladné projekty. Společná úspěšnost obcí při získání finančních prostředků z OP ŽP se pohybuje nad 72 %, úspěšnost je jen o něco málo vyšší než u IROP, většina obcí i zde získala více než polovinu z požadované podpory.

Šest obcí z OP ŽP získalo z požadované podpory přes 90 %. Tři z těchto obcí ale podalo jen jednu žádost. Tak jako u IROP i zde dvě obce nezískaly více než polovinu podpory z celkem požadované. Na příkladu Skutče, která získala z požadované podpory 35,5 % lze ukázat, že je nutné úspěšnost vykládat v souvislosti se získanou výší podpory. I s touto úspěšností získala Skuteč 6,7 mil. Kč, tedy přibližně stejně jako další tři obce a dokonce více než tři jiné obce. Značí to, že obec Skuteč mohla být neúspěšná například u jednoho či dvou více nákladnějších projektů.

Více než 10 mil. Kč z OP ŽP získaly pouze obce Choceň a Nasavrky. Druhá jmenovaná obec jako jediná realizovala v tomto OP projekt nad 10 mil. Kč. Jediný projekt Nasavrky dosáhl na hodnotu 18,3 mil. Kč. Tato finanční částka je také nejvyšší, kterou obce II. typu v rámci OP ŽP získaly. Choceň a Nasavrky se při zisku podpory z OP ŽP řadí k těm nejúspěšnějším obcím. Sem

lze zařadit také jako i u IROP obec Heřmanův Městec. K úspěšnějším obcím patří dále obec Jablonné nad Orlicí, Třemošnice a Jevíčko. Poslední jmenovaná obec má sice úspěšnost žádostí 50 % a úspěšnost zisku pod 70 %, i tak má ale vzhledem ke svému počtu obyvatel poměrně vysoký zisk podpory.

U OP ŽP data ukazují, že obce v tomto programu podaly méně žádostí než v IROP, každá obec má u IROP více žádostí. Pouze obec Heřmanův Městec má u každého z těchto OP stejný počet. Až na dvě obce získaly všechny obce II. typu v rámci zisku finanční podpory větší finanční objem na dotacích EU z IROP. Získaná podpora z OP ŽP pro obec Nasavrky dokazuje, že tento OP je významný pro malé obce.

Tabulka č. 15 – Úspěšnost zisku finanční podpory obcí II. typu z OP ŽP

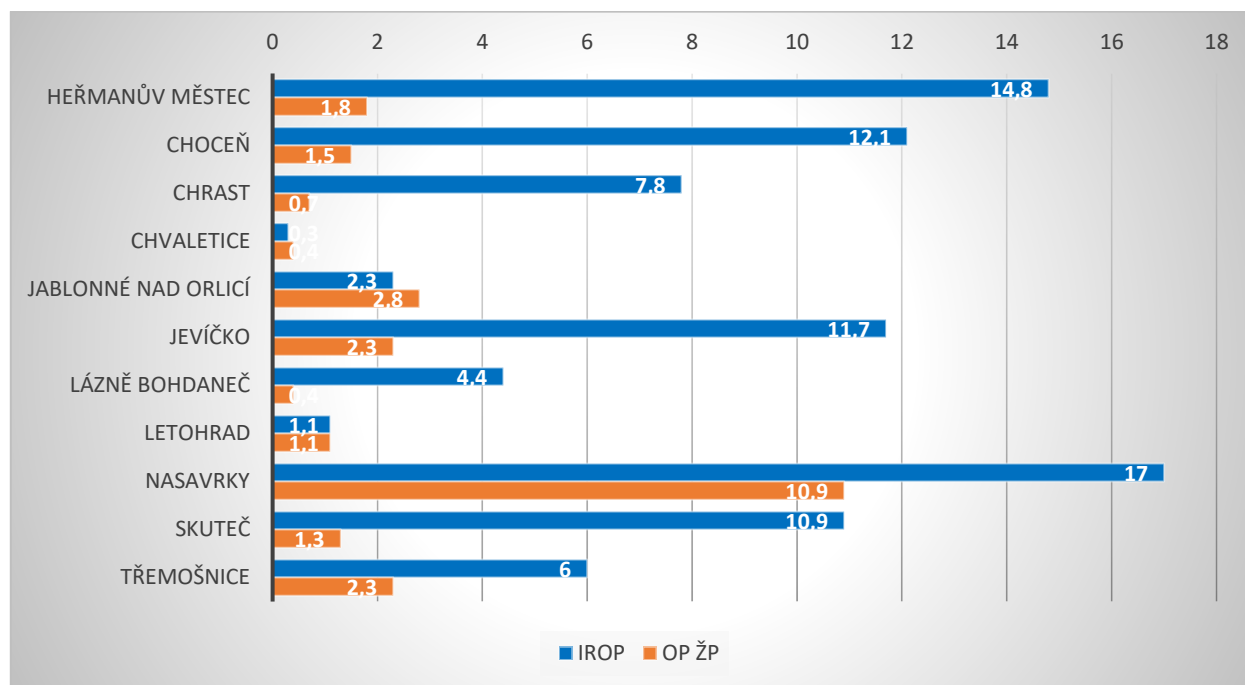
Název obce	Projekty		Finanční podpora (v Kč)		
	Podpořené	Celkem	Získáno	Požadováno	Úspěšnost
Heřmanův Městec	4	4	8 705 192,51	8 821 121,91	98,9 %
Choceň	5	5	12 545 912,34	12 895 169,86	96,9 %
Chrast	1	2	2 050 068,01	9 593 277,22	21,9 %
Chvaletice	1	1	1 272 499,57	1 272 509,56	99,9 %
Jablonné n. Orlicí	2	2	8 241 873,30	9 588 137,82	85,4 %
Jevíčko	2	4	6 439 455,29	10 199 425,36	62,7 %
Lázně Bohdaneč	1	1	1 214 448,37	1 242 173,76	97,7 %
Letohrad	2	4	6 926 677,80	10 266 118,22	67 %
Nasavrky	1	1	18 302 034,59	18 312 170,92	99,9 %
Skuteč	5	8	6 703 369,33	20 025 692,16	35,5 %
Třemošnice	3	3	6 807 959,85	6 934 829,12	98,6 %
Celkem	27	35	79 209 490,96	109 150 625,91	72,5 %

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Následující graf zobrazuje pro srovnání přepočtené částky v rámci dotací EU na 1 obyvatele u IROP a OP ŽP zvlášť. Graf ukazuje, že zmíněné nejúspěšnější obce u IROP získaly z tohoto OP přes 10 tisíc Kč na 1 obyvatele. Pod hranicí 1 tisíc Kč a mírně nad získaly dvě nejméně úspěšné obce, u kterých se potvrdily závěry o jejich malé úspěšnosti při zisku finanční podpory. Obě tyto obce nezaznamenaly výrazněji lepší úspěšnost ani u OP ŽP.

U druhého zkoumaného OP získaly obce výrazně menší částky než u IROP, to se ukázalo i u přepočtu zisku na 1 obyvatele. Objevují se zde ale dvě obce s větším ziskem z OP ŽP než u IROP. Více než 10 tisíc Kč na 1 obyvatele se z OP ŽP podařilo získat pouze obci Nasavrky. Zisky ostatních obcí se pohybují do 3 tisíc Kč. Tři z těchto obcí obdržely na 1 obyvatele méně než 1 tisíc Kč. Nejúspěšnější obce u IROP, v rámci kterého získaly přes 10 tisíc Kč na 1 obyvatele, dokázaly být úspěšné i u OP ŽP. To dokládá jejich vysokou absorpční kapacitu při čerpání dotací EU.

Graf č.10 - Zisk finanční podpory na 1 obyvatele z IROP a OPŽP (vyjádřeno v tis. Kč.)

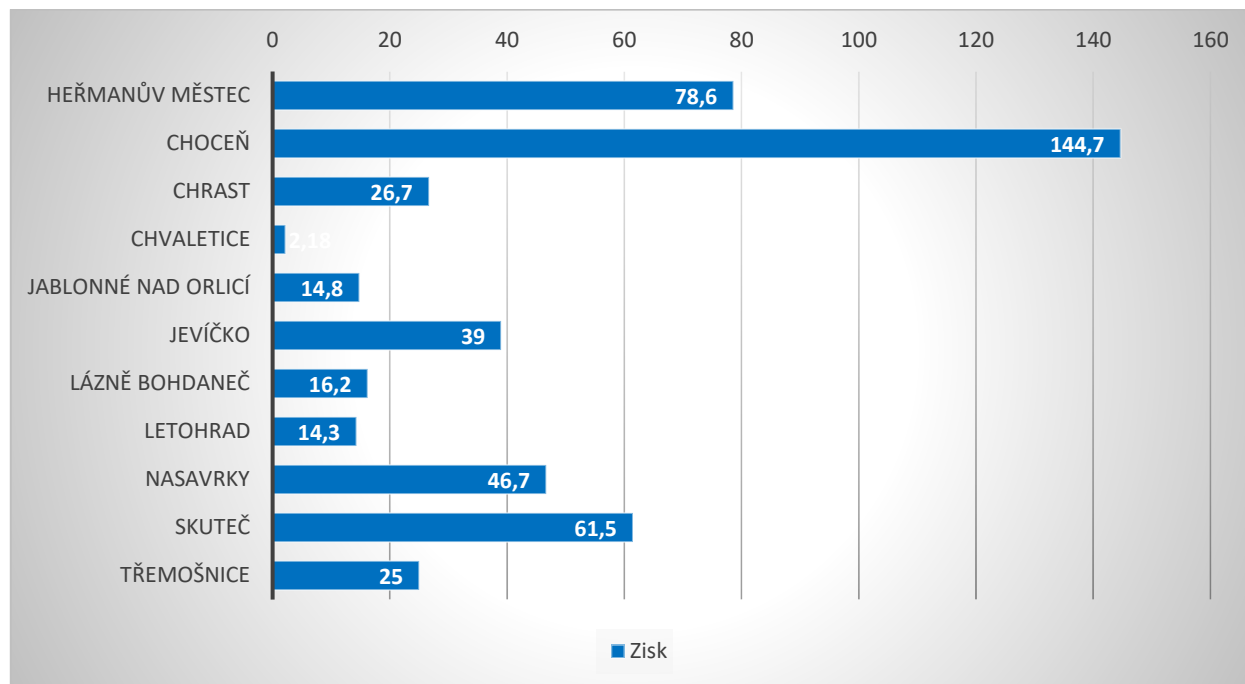

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Pro celkové srovnání zisku finanční podpory z IROP a OP ŽP přikládám níže tabulku uvádějící společný zisk z těchto OP u každé obce II. typu. Podle očekávání celkově nejvíce financí z IROP a OP ŽP získala nejlidnatější obec Choceň. Dále největší objem dotací obdržel Heřmanův Městec a třetím největším příjemcem byla Skuteč. I menší obce se dokázaly zařadit mezi obce s vyšším ziskem. To se týká Nasavrky a Jevíčka s celkově čtvrtým a pátým největším ziskem podpory z daných OP. Z ostatních obcí získala každá pod 30 mil. Kč. Nejméně čerpala obec Letohrad a Chvaletice. Tedy obce vyhodnocené jako neúspěšné především při čerpání dotací EU z IROP. Výrazně malého zisku dosáhly především Chvaletice, které ve zkoumaných OP podaly pouze tři žádosti, navíc se jim u IROP nepodařilo získat dotaci EU na projekt s hodnotou v rozmezí 1–10 a více mil. Kč. Jejich celkový zisk činil jen mírně nad 2 mil. Kč. Graf

ukazuje, že k vyšším ziskům nad 20 mil. Kč se dále nedostaly ani obce Jablonné nad Orlicí a Lázně Bohdaneč.

Graf č. 11 - Finanční zisk obcí z IROP a OP ŽP (vyjádřeno v mil. Kč)

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Tabulka č. 16 – Deset finančně nejnákladnějších projektů u IROP a OP ŽP

Pořadí	IROP		OP ŽP	
	Obec	Finanční částka	Obec	Finanční částka
1.	Heřmanův Městec	49 659 727,22	Nasavrky	18 302 034,59
2.	Choceň	27 317 623,94	Jablonné n. Orlicí	6 739 575,2
3.	Nasavrky	26 672 663,61	Choceň	6 452 187,72
4.	Skuteč	23 906 420,00	Jevíčko	4 873 810,88
5.	Choceň	22 907 359,92	Třemošnice	4 587 731,21
6.	Choceň	21 312 336,51	Heřmanův Městec	3 913 464,1
7.	Choceň	16 993 475,4	Letohrad	3 691 578,1
8.	Chrást	16 404 262,2	Letohrad	3 235 099,7
9.	Třemošnice	13 411 827,00	Skuteč	2 278 641,75
10.	Heřmanův Městec	12 159 722,6	Třemošnice	2 079 192,5

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Poslední tabulka této kapitoly se věnuje deseti nejnákladnějším projektům financovaných z IROP a OP ŽP. Tabulka ukazuje, jak finančně nákladné projekty přispěly obcím k jejich zisku. Tím lze poukázat na faktor vysoce nákladných projektů, který výrazně ovlivňuje celkovou úspěšnost či neúspěšnost při zisku finanční podpory. To se týká například Heřmanova Městce, který v IROP realizoval jeden projekt v hodnotě 49,7 mil. Kč, přičemž jeho celkový zisk z IROP činil necelých 70 mil. Kč. Podobně to platí také u obce Nasavrky.

4.2 Obce III. typu

Obce s rozšířenou působností, neboli zkráceně obce III. typu jsou obce s pověřeným obecním úřadem, ale navíc i obce s obecním úřadem s rozšířenou působností. Těchto obcí má Pardubický kraj celkem 15. Z tohoto počtu se 6 obcí nachází v okrese Ústí nad Orlicí, 4 v okrese Svitavy, 3 v okrese Pardubice a 2 v okrese Chrudim. 6 obcí z této skupiny patří do skupiny velkých obcí nad 10 000 obyvatel. Jsou to obce Česká Třebová, Chrudim, Pardubice, Svitavy, Ústí nad Orlicí a Vysoké Mýto. Ostatní obce III. stupně náleží do skupiny obcí v rozmezí 2 000 – 9 999 obyvatel.

Tabulka č. 17 – Seznam obcí III. typu

Název obce	Okres	Počet obyvatel
Česká Třebová	Ústí nad Orlicí	15 062
Hlinsko	Chrudim	9 416
Holice	Pardubice	6 542
Chrudim	Chrudim	22 773
Králíky	Ústí nad Orlicí	4 002
Lanškroun	Ústí nad Orlicí	9 326
Litomyšl	Svitavy	9 914
Moravská Třebová	Svitavy	9 656
Pardubice	Pardubice	88 520
Polička	Svitavy	8 710
Přelouč	Pardubice	9 315
Svitavy	Svitavy	16 261
Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	13 936
Vysoké Mýto	Ústí nad Orlicí	12 007
Žamberk	Ústí nad Orlicí	5 918

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Tak jako u obcí II. typu, představím v této kapitole stejným způsobem data u obcí III. typu. Obce s rozšířenou působností podaly v programovém období 2014–2020 dohromady 388 žádostí, ze kterých bylo 280 úspěšných. Z těchto úspěšných žádostí pak 12 žádostí vedlo k projektům, jež nebyly nakonec úspěšně ukončeny. Žádná obec z této skupiny se v celkové úspěšnosti žádostí nedostala pod 50 %, zároveň všechny obce kromě Holic, podaly více než 10 žádostí. Většina obcí vypracovala přes 20 žádostí. V úspěšnosti žádostí se tři obce dostaly nad 80 %, z toho dvě obce zaznamenaly přes 20 úspěšných. Těmito obcemi jsou Česká Třebová a Chrudim, z hlediska vysokého počtu žádostí a jejich úspěšnosti, můžeme tyto obce označit v tomto měřítku za ty nejúspěšnější. Výrazně nad 20 úspěšných žádostí měla ještě obec Pardubice, jejich úspěšnost ale dosáhla mírně nad 76 %. Úspěšnost dalších obcí se ve většině pohybovala v rozmezí 60 až 70 %.

Tabulka č. 18 – Úspěšnost žádostí u obcí III. stupně

Název obce	Úspěšné žádosti		Neúspěšné žádosti		Celkem	Úspěšnost
	Schválené	Nerealizované	Neschválené			
Česká Třebová	22	0	5		27	81,5 %
Hlinsko	18	1	11		30	63,3 %
Holice	8	0	0		8	100 %
Chrudim	25	1	4		30	86,7 %
Králíky	15	0	6		21	71,4 %
Lanškroun	17	0	10		27	63 %
Litomyšl	19	2	11		32	65 % %
Moravská Třebová	11	0	4		15	73,3 %
Pardubice	45	0	14		59	76,3 %
Polička	15	1	3		19	84,2 %
Přelouč	16	1	6		23	73,9 %
Svitavy	15	3	9		27	66,7 %
Ústí nad Orlicí	17	0	10		27	63 %
Vysoké Mýto	12	2	7		21	66,7 %
Žamberk	13	1	8		22	63,6 %
Celkem	268	12	108		388	72,2 %

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Nejvíce žádostí bylo obcemi III. typu podáno do OP ŽP. Z celkem 388 podaných žádostí bylo v OP ŽP zaregistrováno 149 žádostí. Úspěšnost žádostí v tomto OP překročila 68 %. IROP za programové období 2014–2020 zaznamenal 136 žádostí s úspěšností nad 82 %. S 52 žádostmi byl třetím nejvyužívanějším programem byl OP Z, který následoval OP VVV a program Interreg Česko – Polsko, u obou OP byly zaznamenány žádosti od pěti obcí. Z OP D a OP TCH čerpalo finanční podporu pouze krajské město Pardubice. Níže uvedená tabulka poslední dva jmenované OP ukazuje, následující graf ale s daty u těchto programů už nepracuje. Celkový přehled o počtu podaných žádostí obcí u jednotlivých OP je uveden v příloze č. 17.

Více než 50 % z požadované finanční podpory se obcím podařilo získat pouze u IROP, OP VVV a OP TCH. U ostatních OP, včetně OP ŽP obce nezískaly z požadované podpory více než polovinu. Obce obdržely ze všech programů celkem 1,8 mld. Kč z požadovaných 2,4 mld. Kč. Z celkového zisku bylo obcím poskytnuto 1,5 mld. Kč z IROP a OP ŽP. Tak jako u obcí II. typu se tak budu v následující části zabývat úspěšností obcí u těchto nejvyužívanějších OP.

U programu Interreg byly částky znovu převedeny při kurzu 23,58 Kč za 1 euro. Obce z tohoto OP požadovaly 2 959 620,77 eur a získaly 1 279 143,17 eur.

Tabulka č. 19 - Úspěšnost žádostí a finanční zisku u jednotlivých OP

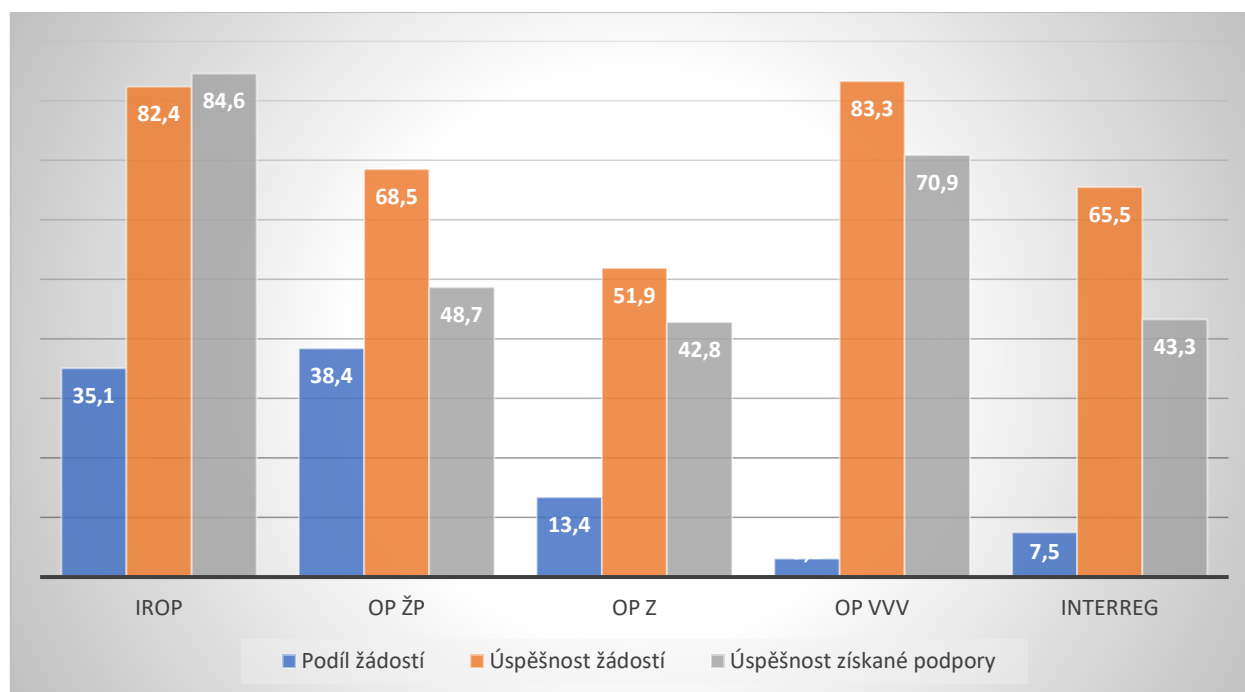
	Počet žádostí			Finanční podpora (v Kč)		
	Úspěšné	Neúspěšné	Celkem	Získáno	Požadováno	Úspěšnost
IROP	112	24	136	1 109 083 486,88	1 332 597 885,50	84,6 %
OP ŽP	102	47	149	364 788 469,61	749 014 492,12	48,7 %
OP Z	27	25	52	74 164 715,31	173 224 59,99	42,8 %
OP VVV	10	2	12	108 851 764,36	153 651 763,19	70,9 %
OP D	3	0	3	53 886 302,55	63 196 756,01	85,3 %
OP TCH	7	0	7	44 269,472,62	48 383 600,55	91,5 %
INTERREG	19	10	29	30 162 195,95	69 787 857,76	43,3 %
Celkem	280	108	388	1 785 381 522	2 434 359 987	73,3 %

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Tak jako u obcí II. typu i u nyní zkoumané skupiny obcí rozebírám v dalším grafu podíl žádostí v jednotlivých OP, úspěšnost při podávání žádostí a úspěšnost při zisku podpory u výše zmíněných programů. Na rozdíl od obcí II. typu, nemají obce s rozšířenou působností program u kterého by zaregistrovaly přes 50 % ze všech svých žádostí. U žádného programu není ani více

než 40 % podaných žádostí. Předchozí skupina obcí měla necelých 60 % ze všech žádostí u IROP. Obce III. typu mají o něco větší podíl žádostí u OP ŽP než u IROP, program pro životní prostředí je pro „trojkové“ obce z tohoto hlediska významnější než u přechodí skupiny obcí.

Graf č. 12 – Data obcí III. typu u jednotlivých OP

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Obce III. typu byly oproti obcím II. typu lepší v úspěšnosti u IROP a to jak v úspěšnosti žádostí, tak i u zisku finanční podpory. U obou úspěšností se dostaly nad 80 %. Oproti první skupině obcí ale „trojkové“ obce propadly u OP ŽP, u kterého sice měly úspěšnost žádostí blízkou se k 70 %, z požadované podpory ale obdržely méně než 50 %. Ve zbývajících OP byly už vždy úspěšnější obce III. Typu. Nicméně u programu Interreg i přes podobnou úspěšnost žádostí pohybující se nad 60 %, nezískaly z tohoto OP ani tyto obce přes 50 % z požadovaných finančních prostředků.

4.2.1 Analýza zisku finanční podpory z IROP a OP ŽP

IROP obcím III. typu poskytl dohromady 1,1 mld. Kč. Z celkově získané podpory to činí 61,1 %. Celková úspěšnost těchto obcí se při zisku finančních prostředků pohybuje nad 84 %. Nejblíže se ke stoprocentnímu zisku z požadované podpory přiblížila obec Holice, která ale realizovala pouze 3 projekty. Společně s Holicemi dosáhly na úspěšnost zisku přes 90 % ještě

další čtyři obce. Celkově lze obce III. typu považovat při čerpání dotací EU z IROP za úspěšné. Většina obcí získala přes polovinu z požadované podpory. 11 z 15 obcí se v úspěšnosti zisku pohybovalo v rozmezí 70 % až 99 %. Pouze dvě z „trojkových“ obcí nezískaly více než polovinu z požadované podpory, jejich úspěšnost ale nebyla výrazně pod 50 %. Jedná se o obec Vysoké Mýto a Žamberk, tyto obce jako jediné získaly méně než 10 mil. Kč. Většina jejich žádostí byla úspěšná, ale pouze u finančně méně nákladnějších projektů. Například obec Žamberk s osmi úspěšnými žádostmi získala jen mírně nad 6 mil. Kč. Vzhledem k jejich požadované podpoře nebyla tato obec úspěšná u středně velkých projektů v rozmezí velikosti 1–10 mil. Kč. To samé platí i pro obec Vysoké Mýto. U této obce je překvapivé, že jako obec s počtem obyvatel nad 10 000 žádala o nejmenší objem finanční podpory.

Největší objem finanční podpory obdrželo v IROP krajské město Pardubice, jenž získalo 537,1 mil. Kč. Tento zisk Pardubic zahrnuje skoro polovinu získané podpory všech obcí III. typu v daném OP. Vzhledem k takovému zisku lze úspěšnost Pardubic jen stěží srovnávat s ostatními obcemi v Pardubickém kraji. Jejich úspěšnost v IROP by snesla srovnání spíše s jinými krajskými městy v ČR. Po Pardubicích nejvíce finanční podpory směřovalo do Svitav, konkrétně Svitavy získaly 110,5 mil. Kč. I zde lze ukázat, že je nutné na úspěšnost zisku pohlížet v souvislosti s velikostí objemu dotací. Například Obec Holice zaznamenala sice nejvyšší úspěšnost, ale její tři projekty získaly třetí nejmenší objem finanční podpory. Oproti tomu právě Svitavy s pěti úspěšnými projekty a s úspěšností zisku kolem 72 % byly po Pardubicích jediné, které získaly přes 100 mil. Kč.

Tabulka č. 20 – Úspěšnost obcí III. typu při zisku finanční podpory z IROP

Název obce	Projekty		Finanční podpora (v Kč)		
	Podpořené	Celkem	Získáno	Požadováno	Úspěšnost
Česká Třebová	11	13	33 816 508,80	35 839 104,72	94,4 %
Hlinsko	8	10	73 255 631,93	98 225 951,24	74,6 %
Holice	3	3	12 508 713,53	12 689 547,68	98,4 %
Chrudim	7	8	49 260 059,22	58 726 402,76	84 %
Králíky	5	5	22 106 867,97	23 165 915,49	95,3 %
Lanškroun	10	12	82 019 254,27	94 180 457,38	87 %
Litomyšl	8	11	53 155 749,68	92 866 916,65	57,3 %
Moravská Třebová	4	5	40 101 936,80	46 331 537,50	86,6 %
Pardubice	27	32	537 115 155,05	585 821 375,82	91,7 %
Polička	3	4	13 550 186,47	17 526 619,00	77,7 %
Přelouč	7	8	42 894 157,09	67 025 366,97	64 %
Svitavy	5	7	110 497 144,48	148 972 479,97	74,2 %
Ústí nad Orlicí	2	2	29 931 925,56	30 317 355,94	98,7 %
Vysoké Mýto	3	5	2 567 472,36	5 490 092,81	47,3 %
Žamberk	8	11	6 302 723,67	15 418 761,57	40,9 %
Celkem	111	136	1 109 083 486,88	1 332 597 885,50	84,6 %

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Z programu OP ŽP se obcím III. typu podařilo vyčerpat 48,7 % z požadované finanční podpory. To ukazuje, že většina obcí nezískala z OP ŽP více než polovinu z žádané částky. Zisk u osmi obcí se pohyboval pod 50 % z požadované podpory. U většiny z těchto obcí ale celkový zisk výrazně nezaostával oproti zisku úspěšnějších obcí. To se týká například Hlinska a Litomyšle. Obě obce i s nízkou úspěšností zisku obdržely z OP ŽP přes 20 mil. Kč. To může značit, že podaly více žádostí týkajících se stejných projektů a že nebyly úspěšné u projektů s nákladností nad 10 mil. Kč. Procentuální neúspěšnost obce Litomyšl u OP ŽP je poměrně zkreslená, neboť následný přepočítání jejich zisku na 1 obyvatele a celkový zisk řadí tuto obec na stranu úspěšnějších obcí. Celkově za nízkou úspěšností obcí II. typu v OP ŽP stojí i obce se ziskem nad polovinu z žádané částky. Oproti IROP zde byly jen dvě obce s úspěšností zisku v rozmezí 70 % až 90 %.

Vzhledem k nízké úspěšnosti a nízkému zisku lze k nejvíce neúspěšným obcím zařadit Moravskou Třebovou, která získala méně než 5 mil. Kč a obec Svitavy. Neúspěšné byly také Pardubice, které kromě zisku byly neúspěšné i u podaných žádostí. U OP ŽP nebyly Pardubice tak dominantní jako u přechozího programu. V OP ŽP nezaznamenaly největší počet žádostí, ani nežádaly o největší objem dotací. To může naznačovat, že OP ŽP je svými tématy a zaměřením vhodný spíše pro menší nebo středně velké obce. Nejméně úspěšné obce u IROP Vysoké Mýto a Žamberk nezískaly ani v OP ŽP přes polovinu požadované podpory. Úspěšnější v tomto OP ale přeci jen byly, oproti IROP zde získaly větší objem financí. Neúspěch u obou programů je neočekávaný především u Vysokého Mýta, které je součástí šestice největších obcí s rozšířenou působností podle počtu obyvatel.

I přesto, že úspěšnost u OP ŽP byla u většiny obcí horší než u IROP, tak 6 obcí získalo z OP ŽP větší objem podpory než u prvně zkoumaného programu. Tak jako u obcí II. typu, i zde není IROP nejvýznamnějším zdrojem podpory pro všechny obce. Nejvíce finančních prostředků z OP ŽP získala druhá největší obec v Pardubickém kraji a to obec Chrudim, která obdržela 49,7 mil. Kč. Nad 40 mil. se podařilo získat ještě čtyřem dalším obcím, z toho i nejmenší z „trojkových“ obcí Králíkům. Tato obec znovu ukazuje, že menším obcím se daří získávat z programu životního prostředí dotace na velké projekty.

Tabulka č. 21 – Úspěšnost obcí III. stupně při zisku finanční podpory z OP ŽP

Název obce	Projekty		Finanční podpora (v Kč)		Úspěšnost
	Podpořené	Celkem	Získáno	Požadováno	
Česká Třebová	11	14	48 061 915,15	76 217 726,75	63,1 %
Hlinsko	10	19	25 206 625,83	104 742 076,19	24,1 %
Holice	3	3	22 028 677,92	31 232 525,70	70,5 %
Chrudim	13	16	49 721 209,37	72 186 982,41	68,8 %
Králíky	1	2	41 570 634,22	43 806 551,17	95 %
Lanškroun	1	2	1 725 434,16	2 674 021,75	63 %
Litomyšl	7	14	29 342 449,10	89 271 757,20	32,8 %
Moravská Třebová	3	6	4 779 147,02	21 863 602,40	21,9 %
Pardubice	3	10	22 758 195,82	72 170 414,83	31,6 %
Polička	10	11	20 699 076,07	24 763 764,96	87 %
Přelouč	9	15	42 634 617,07	82 284 883,18	51,8 %
Svitavy	5	12	13 921 613,94	46 303 309,43	30 %
Ústí nad Orlicí	5	7	19 231 618,83	30 407 741,50	63,2 %
Vysoké Mýto	8	12	14 951 399,76	30 516 823,73	49 %
Žamberk	3	6	8 155 855,35	20 572 310,74	39,8 %
Celkem	92	149	364 788 469,61	749 014 492,12	48,7 %

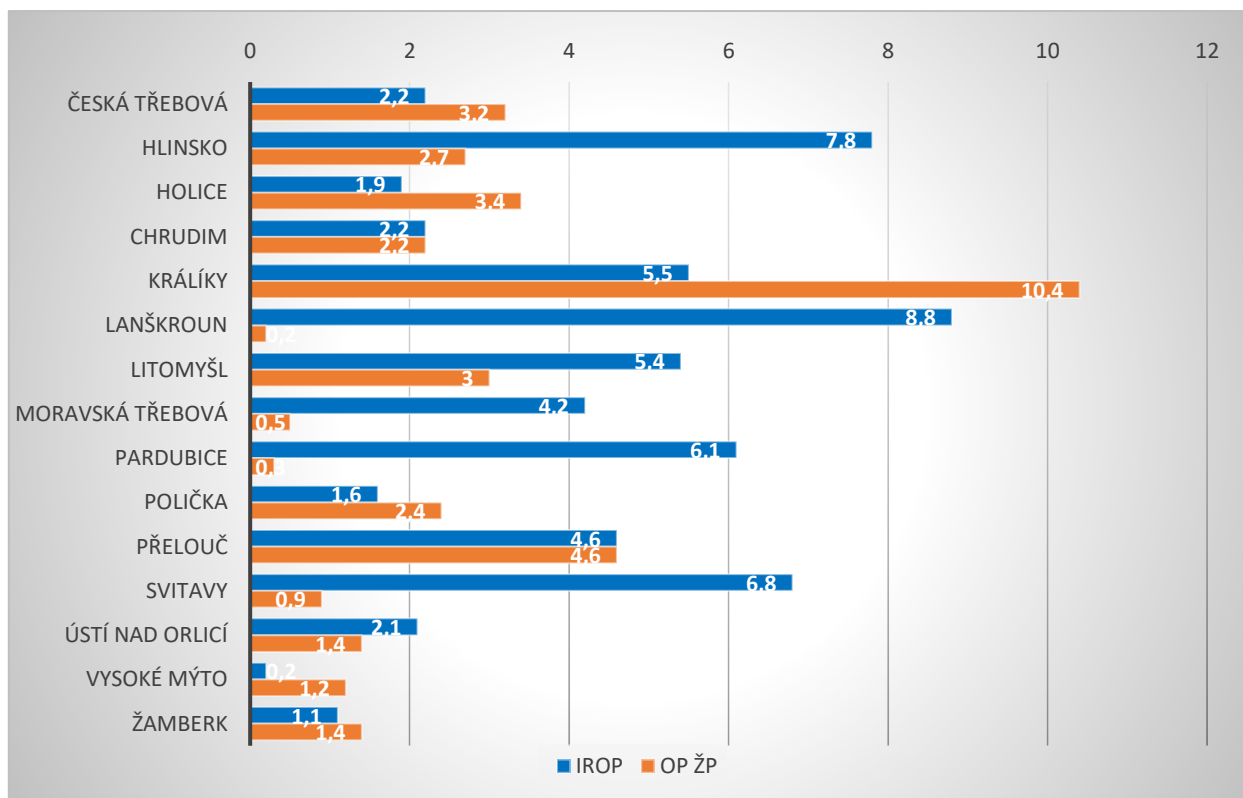
Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Pro přehlednější zkoumání úspěšnosti obcí při finančním zisku uvádím níže graf se získaným objemem dotací obcí v přepočtu na 1 obyvatele. Graf zobrazuje tento přepočet zvlášť u IROP a OP ŽP. K těm nejúspěšnějším obcím v tomto měřítku se u IROP řadí obce se ziskem přes 5 tis. Kč na 1 obyvatele. Těchto obcí je celkem šest. Nejúspěšnější obcí v tomto přepočtu je obec Lanškroun se ziskem 8,8 tis. Kč. Přepočet dokazuje zmíněnou neúspěšnost obcí Vysoké Mýto a Žamberk u IROP. U druhého OP jejich přepočet zisku naopak nepatří k těm nejhorším.

U OP ŽP v přepočtu získané podpory jsou nejúspěšnější obce se ziskem alespoň 3 tis. Kč na 1 obyvatele. To se podařilo pěti obcím, nejvýraznější zisk patří obci Králíky s 10,4 tis. Kč. Jako jediná se u OP ŽP dostala přes 10 tis. Kč na 1 obyvatele. Neúspěšnost u OP ŽP v tomto přepočtu potvrzují obce Moravská Třebová, Svítavy a Pardubice, každá z obcí nezískala více než 1 tis. Kč. Dále například u obce Chrudim přepočet ukazuje, že jejich zisk vzhledem k počtu obyvatel není nikterak vysoký. A to i přes to, že Chrudim má přibližně stejnou kvalitu absorpční kapacity u

obou OP a lze ji zařadit k úspěšnějším obcím. Graf dokládá, že obce úspěšné u IROP se ziskem přes 5 tis. Kč se ne všechny řadí k úspěšným i u OP ŽP. To platí i obráceně. Pouze dvě obce získaly u prvního programu přes 5 tis. Kč a zároveň u druhého minimálně 3 tis. Kč. Jedná se o obec Králíky a Litomyšl.

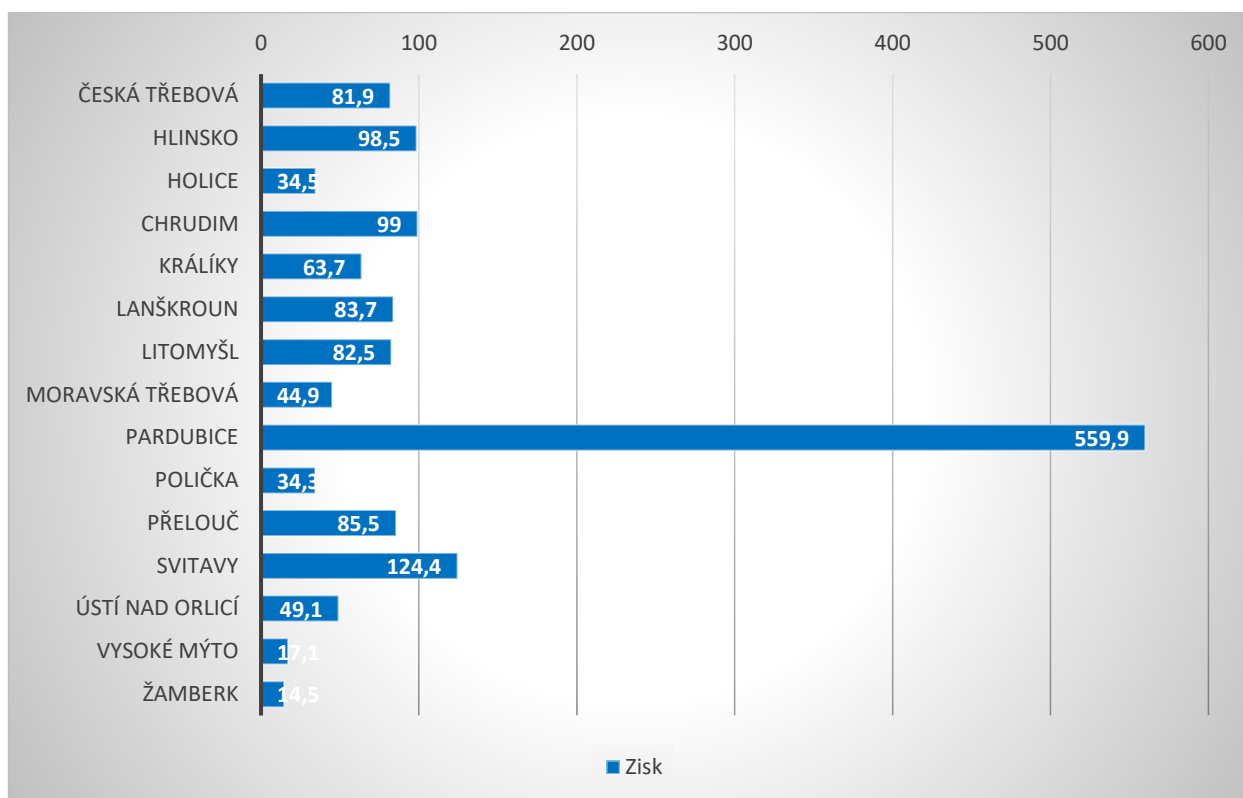
Graf č. 13 – Přepočet zisku obcí z IROP a OP ŽP na 1 obyvatele (vyjádřeno v tis. Kč)

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Následující tabulka přináší u každé obce přehled zisku ze dvou výše zkoumaných OP. Podle očekávání z obou programů získalo nejvíce s velkým náskokem město Pardubice se ziskem necelých 560 mil. Kč. Druhý nejvyšší zisk mířil do Svitav, které obdržely 124,4 mil. Kč. Žádná další obec pak více než 100 mil. Kč nezískala. Tyto obce ještě s Chrudimí naplnily očekávání od velkých obcí s počtem obyvatel nad 10 000. To neplatí pro další velké obce, především pro Ústí nad Orlicí a Vysoké Mýto. Druhá jmenovaná obec navíc společně s obcí Žamberk patří k obcím s nejmenším ziskem finanční podpory. Tyto obce jako jediné nezískaly více než 20 mil. Kč.

Graf č. 14 - Finanční zisk obcí III. typu z IROP a OP ŽP

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Tabulka č. 22 – Nejnákladnější projekty obcí s rozšířenou působností

Pořadí	IROP		OP ŽP	
	Obec	Finanční částka	Obec	Finanční částka
1.	Pardubice	144 253 110,92	Králíky	41 570 634,22
2.	Pardubice	86 900 442,75	Přelouč	24 947 226,97
3.	Pardubice	52 680 734,2	Pardubice	17 214 988,23
4.	Svitavy	42 046 178,34	Litomyšl	16 093 830,32
5.	Lanškroun	39 813 736,73	Holice	13 884 187,35
6.	Hlinsko	38 683 180,4	Chrudim	10 911 342,68
7.	Lanškroun	33 320 027,11	Chrudim	10 337 238,43
8.	Pardubice	32 723 647,68	Hlinsko	10 294 854,11
9.	Chrudim	30 000 000,00	Svitavy	9 457 777,45
10.	Ústí nad Orlicí	29 256 972,44	Česká Třebová	9 197 898,56

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Jak napověděl i celkový zisk, Pardubice měly největší počet projektů v deseti finančně nejnákladnějších projektech. Po krajském městě nejvíce projektů v desítku největších zaznamenala obec Chrudim. Žádná z dalších obcí pak v této skupině projektů nerealizovala více než dva projekty. Obec Králíky u OP ŽP napodobila obec Nasavrky a jako nejmenší obec podle počtu obyvatel realizovala ve zmíněném programu nejnákladnější projekt v hodnotě 41,6 mil. Kč.

4.3 Zkušenosti obcí se získáváním dotací EU

V poslední kapitole představuji výsledky výzkumu zabývajícího se zkušenostmi obcí s čerpáním dotací ze strukturálních fondů EU. Výzkum byl realizován pomocí dotazníkového šetření a rozhovorů. V dotazníku a v rozhovorech jsem se obcí ptal na to, s jakými problémy se při čerpání dotací EU potýkají, zda při podávání žádostí o dotace EU využívají externí či vlastní pracovníky, zda je získávání dotací z krajských či státních programů jednodušší než z fondů EU, jakým způsobem získávají informace o možnostech čerpání dotací EU a co by při procesu získávání evropských dotací změnily. V rozhovorech jsem se ještě obcí doptával na to, zda jsou rozdíly při získávání dotací EU mezi IROP a OP ŽP a zda je z některého jednodušší čerpat.

Dotazník byl odeslán všem obcím II. a III. typu, celkem dotazník obdrželo 26 obcí. Na dotazník odeslaný v květnu 2023 reagovalo 6 obcí, 5 obcí na dotazník odpovědělo a 1 obec se z časových důvodů odmítla dotazníku zúčastnit. Ostatním obcím, které na dotazník nereagovaly, byly během června a července 2023 odeslány otázky prostřednictvím emailu. Otázky byly zodpovězeny v rámci emailové komunikace nebo telefonního hovoru. Odpovědi na emailové otázky zařazuji do kategorie rozhovor. Otázky byly zaslány starostům či místostarostům, kteří mi buď poskytly odpovědi nebo mě odkázaly na zaměstnance městských úřadů, kteří se čerpáním dotací EU zabývají. Tyto zaměstnance jsem také kontaktoval přímo přes internetové stránky obcí pokud starostové či místostarostové na zasláné otázky nereagovaly. Rozhovoru se účastnilo 14 obcí, celkem i s 5 dalšími obcemi, které vyplnily dotazník se do výzkumu zapojilo 73 % dotazovaných obcí. Největší zastoupení mají obce z okresu Chrudim a Ústí nad Orlicí. Níže uvádím tabulku se seznamem 19 obcí, které na dotazník nebo na položené otázky reagovaly. Jednotlivé obce uvedené v tabulce jsou abecedně seřazeny, u každé je uveden okres ve kterém leží, způsob jakým se do výzkumu zapojily a u rozhovorů je uvedeno datum jejich poskytnutí.

Tabulka č. 23 – Seznam obcí zapojených do výzkumu

Číslo	Obec	Okres	Dotazník	Rozhovor	Datum rozhovoru
1	Česká Třebová	Ústí nad Orlicí	Ano	Ne	-
2	Choceň	Ústí nad Orlicí	Ne	Ano	10.7. 2023
3	Heřmanův Městec	Chrudim	Ne	Ano	16.6. 2023
4	Hlinsko	Chrudim	Ne	Ano	19.6. 2023
5	Chrudim	Chrudim	Ne	Ano	14.6. 2023
6	Jablonné nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	Ne	Ano	19.6. 2023
7	Jevíčko	Svitavy	Ne	Ano	11.7. 2023
8	Králíky	Ústí nad Orlicí	Ne	Ano	12.7. 2023
9	Lázně Bohdaneč	Pardubice	Ne	Ano	10.7. 2023
10	Letohrad	Ústí nad Orlicí	Ano	Ne	-
11	Litomyšl	Svitavy	Ne	Ano	28.6. 2023
12	Nasavrky	Chrudim	Ano	Ne	-
13	Moravská Třebová	Svitavy	Ne	Ano	26.6. 2023
14	Pardubice	Pardubice	Ne	Ano	17.7. 2023
15	Přelouč	Pardubice	Ano	Ne	-
16	Skuteč	Chrudim	Ano	Ne	-
17	Svitavy	Svitavy	Ne	Ano	11.7. 2023
18	Vysoké Mýto	Ústí nad Orlicí	Ne	Ano	14.6. 2023
19	Žamberk	Ústí nad Orlicí	Ne	Ano	15.6. 2023

Vlastní zpracování

Na první otázku ohledně problémů souvisejících s čerpáním dotací EU jsem často obdržel nejrozsáhlejší odpovědi. Všechny obce se v dotazníku shodly, že největším problémem je náročná administrativa. Obce v rozhovoru souhlasí, že proces získávání dotací EU je administrativně náročný a konkrétně uvádí například požadování velkého množství příloh k žádostem, dodatečné upřesňování požadavků od řídicího orgánu např. u IROP, nejasný výklad pojmů, různorodé podmínky u jednotlivých programů, náročnost administrace dotací EU v rámci celého procesu projektu (příprava, realizace, udržitelnost). K podmínkám získání dotace například obec v rozhovoru č. 19 říká, že musí projekt upravit podmínkám uvedených ve výzvě, přičemž pro obec jsou tyto úpravy nepotřebné. V rozhovoru č. 9 obec komentuje podmínky dotace jako mnohdy nesmyslné a uvádí to na příkladu získání dotace EU na chodníky. „*O dotaci*

na chodníky je možné žádat pouze, pokud doložíte, že danou ulicí projede min. 500 aut denně. V případě našeho města (3,5 tis. obyvatel) je prakticky nemožné tuto podmínku u místních komunikací splnit.“ V rozhovoru č. 13 obec dále k náročnosti administrace zmiňuje nutnost zpracování různých studií, analýz a průzkumů, které jsou časově a finančně náročné. Obec v rozhovoru č. 18 k první otázce dodává, že s novým programovým obdobím 2021–2027 je administrace ještě náročnější. Požadavek na zjednodušení administrativy byl nejčastější odpovědí na otázku, co by mělo být v procesu získávání dotací EU změněno. Nejméně negativně se k administraci dotací EU staví obec v rozhovoru č. 7, která patří mezi úspěšnější obce při čerpání dotací EU ze skupiny obcí II. typu. Mezi negativa tato obec řadí pouze záležitosti procentuálního nastavení podpory a pak dále přísné dotační a technické podmínky např. u programů na snížení energetické náročnosti budov. Některé obce v odpovědích k dalším problémům zařazují nepřehlednost dotačních titulů. Obec v rozhovoru č. 4 uvádí: *„většinou Vás v dotačních pravidlech odkazují na jiný dokument a tam zase na další, takže v podstatě jenom hledáte a hledáte ve sto a více stránkových dokumentech.“* K problematice oblasti obec v rozhovoru č. 6 přidává ještě nejasné termíny vyhlášení a nastavení výzev.

Dále z dotazníků a rozhovorů vyplynulo, že dotační programy na krajské a státní úrovni jsou pro obce méně náročné. Obec v rozhovoru č. 11 k tomuto dodává: *„důvodem je to, že se jedná většinou o nižší finanční částky, takže administrativa s tím je nižší. U státních dotací záleží, o jaký se jedná program. Některé programy mohou být náročné jako dotace z EU, jiné méně. Záleží o jaký projekt se jedná a co je potřeba prokázat a splnit.“* Tento pohled potvrzuje obec v rozhovoru č. 4, která k tomu říká: *„jednodušší jsou v současné době snad už jen dotace z krajských programů. Státní programy se začínají poměrně vyrovnávat svojí náročností těm evropským. Obce se shodují, že nejjednodušší je získat dotace z krajských programů. U státních dotací pak podle obcí záleží na typu programu, některé programy se náročností přibližují čerpání dotací z ESI fondů. Pro obce jsou krajské a státní dotace méně administrativně náročné, mají přehlednější podmínky a méně příloh. Nemusí to ale platit pro všechny typy programů, hlavně v rámci státních dotací. Z odpovědí obcí plyne, že čím více finančních prostředků chtějí získat, tím je celková administrace dotace náročnější.“*

Další otázka směřovala k tomu, zda obce při procesu získávání dotací EU využívají externí odborníky, nebo vlastní zaměstnance. Většina obcí uvedla, že pro dotace EU využívají jak vlastní zaměstnance, tak i externí odborníky. Z rozhovorů vyplynulo, že externí odborníky obce

využívají především u finančně nákladnějších a náročnějších projektů. Obec Jablonné nad Orlicí, Jevíčko a Nasavrky uvedly, že pro dotace EU využívají výhradně externí odborníky. Jedná se o menší obce do 3 000 obyvatel, které patří do skupiny úspěšnějších obcí při čerpání dotací EU. Využití externích odborníků je tak pro menší obce při úspěšném získávání podpory z EU nezbytné. Využití převážně vlastních zaměstnanců uvedly obce Letohrad a Chrudim, která k tomu dodala: „*v případě specifického technického řešení (zejména vypočítávání energetických úspor, IT řešení), využíváme externí firmy.*“ Chrudim jakožto druhá největší obec Pardubického kraje disponuje pravděpodobně dostatečným odborným personálem, který dokáže bez větších problémů zajistit získání dotace EU, pokud se nejedná u výše zmíněné případy. U IROP a OP ŽP patřila Chrudim k úspěšnějším obcím. U Letohradu tomu tak není. U OP ŽP Letohrad získal 67 % z požadovaných finančních prostředků, u IROP už ale pouze 13,5 %. V tomto OP sice Letohrad zaznamenal 7 úspěšných žádostí z 12, celkový objem získaných dotací EU ale ukazuje, že u finančně nákladnějších a náročnějších projektů obec nedokázala sama dotace EU získat. Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že se obce při získávání dotací EU, především u nákladnějších projektů, neobejdou bez spolupráce s externími odborníky.

Při získávání informací o možnostech čerpání dotací EU využívají obce několik cest. Každá obec získává informace o dotačních titulech z vlastní iniciativy. Převážně touto cestou se informují obce Chrudim, Letohrad a Pardubice. Další obce uvedly kromě vlastní iniciativy i jiné způsoby. Například získávání informací od kraje, ministerstev, externích odborníků nebo dotačních agentur. Z webových stránek byl zmíněn web dotaceonline.cz.

Co se týče změn v procesu získávání dotací z ESI fondů, tak kromě zjednodušení administrativy uvedly obce dále sjednocení pravidel pro získávání dotací EU, zjednodušení metodiky, zavedení jednoho informačního dotačního systému pro všechny programy, přizpůsobení podporovaných oblastí skutečným potřebám měst a obcí, zlepšení komunikace ze stran řídicích orgánů. U komunikace obec v rozhovoru č. 13 sdělila, že na její dotazy je odpovězeno pozdě, s čímž se pojí problémy v podobě snížení částky dotace či penále. Obce by také uvítaly jednotný výklad pravidel pro čerpání dotací EU. Mezi dalšími požadavky na změnu se objevovalo například zjednodušení posuzování uznatelných nákladů, zrušení přílohy proveditelnosti, sjednocení podmínek u IROP a OP ŽP, menší pravomoci Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Obec v rozhovoru č. 9 by uvítala méně byrokracie a uvádí k tomu svoji zkušenost: „*Nedoložení originálu, ale pouhé kopie dokladu, která nemá vliv na přidělení dotace,*

by neměla automaticky znamenat zamítnutí žádosti.“ Obec v rozhovoru č. 8 se přiklání k celkovému zminimalizování systému dotací pouze na nejnужnější oblasti jako jsou například ohrožené oblasti či ohrožené skupiny obyvatelstva.

Na otázku zabývající se případnými rozdíly při čerpání dotací z IROP a OP ŽP se odpovědi různí a některé obce tuto otázku nedokázaly posoudit. Záleží na tom, o jak nákladné projekty z programů obce žádaly. Vyvozený závěr tak není jednoznačný a do odpovědí se promítly různorodé zkušenosti obcí při získávání dotací z uvedených programů. Oba programy považují za srovnatelně náročné obce v rozhovoru č. 5 a č. 14. Obec v rozhovoru č. 17 uvádí, že také nespátřuje výraznější rozdíly mezi programy, ale jako jednodušší vidí čerpání dotací EU z OP ŽP. Jako administrativně méně náročný byl označen OP ŽP obcí v rozhovoru č. 19, zároveň je ale podle této obce OP ŽP méně výhodný z hlediska výše poskytovaných dotací. Naopak v rozhovorech č. 7 a č. 8 obce uvedly, že je pro ně jednodušší čerpání dotací EU z IROP. Zároveň se u některých obcí objevuje názor, že OP ŽP je pro obce svými tématy zajímavější a potřebnější. Takto se vyslovily obce v rozhovoru č. 9 a č. 14. To platí, především pro obce malé, které podaly do OP ŽP přes polovinu svých žádostí a obdržely z tohoto programu větší finanční podpory než IROP. Podrobněji se statistikám u OP ŽP a IROP věnuje kapitola 3.2.1.

Odpovědi ukazují, že získávání dotací EU je pro obce poměrně složitý proces, to platí především u menších obcí, které nemají dostatečný odborný personál a musí najímat externí odborníky. I větší se neobejdou bez externí pomoci, kterou potřebují hlavně u nákladnějších a složitějších projektů. Celý proces získávání dotací EU je administrativně náročný a obce by uvítaly jeho zjednodušení. Informace o dotacích EU jsou roztříštěné a obce získávají informace z několika zdrojů. Každý OP má jiné metodické pokyny, pro obce by bylo jednodušší tyto pokyny sjednotit. Při procesu čerpání dotací EU čeká na obce mnoho překážek a problémů, se kterými by jim měly pomoci řídicí orgány. Jejich komunikace ale není podle některých obcí dostatečná a jednoznačná.

Poslední kapitola práce představila úspěšnost získávání dotací EU u obcí II. a III. typu. Podrobněji se kapitola věnovala zkoumání úspěšnosti obcí u IROP a OP ŽP. Celkovou nižší absorpční kapacitu zaznamenaly pouze obce III. typu při čerpání dotací EU z OP ŽP, ze kterého nezískaly více než 50 % z požadované podpory. Závěr kapitoly uvedl zkušenosti obcí s procesem

získávání dotací EU. Zkušenosti byly zjišťovány u uvedených typů obcí prostřednictvím dotazníkového šetření a polostrukturovaných rozhovorů.

Závěr

Diplomová práce se zabývala tématem získávání dotací ze strukturálních fondů EU obcemi v České republice, konkrétně se práce zaměřila na obce nacházející se na území Pardubického kraje. Práce si kladla za cíl zhodnotit absorpční kapacitu obcí při získávání dotací EU v programovém období 2014–2020. Základem pro práci byla její deskriptivní část zabývající se fungováním strukturálních fondů EU. Po deskriptivní části následovala část analytická, která rozebírala schopnost čerpat dotace EU u obcí v Pardubickém kraji. Tato schopnost byla určována prostřednictvím úspěšnosti schválených žádostí o dotace EU a úspěšnosti při zisku finanční podpory z celkově požadované.

První kapitola se zaměřila na definici a fungování strukturálních fondů a na získávání finančních prostředků z těchto fondů prostřednictvím operačních programů v programovém období 2014–2020. Kapitola představila jednotlivé strukturální fondy EU a strategii Evropa 2020, která určuje zaměření fondů v období 2014–2020. Tato strategie tvoří i základ pro Dohodu o partnerství, která vznikla na národní úrovni a stanoví základní cíle a zaměření pro operační programy, skrze nichž se dotace EU získávají. Druhá kapitola se věnovala vymezení pojmu dotace EU a jejich vlivu na rozvoj obcí. Poté kapitola představila právní základ pro získávání dotací EU na unijní úrovni a především na národní úrovni. Česká právní úprava v oblasti dotací nemá přehledný systém, neboť není kodifikována a neexistuje komplexní zákon o poskytování dotací. Kapitola se zabývala i celým procesem získávání dotací EU, který byl rozebrán od vytvoření projektového záměru až po dobu udržitelnosti realizovaného projektu. Závěr kapitoly se věnoval kontrolnímu mechanismu souvisejícího s čerpáním dotací EU, byly zde uvedeny kontroly vnitřní a vnější.

Na vysvětlení fungování strukturálních fondů EU a čerpání dotací EU navázala analytická část práce, která tvoří obsah zbývajících dvou kapitol. V rámci třetí kapitoly byla představena data absorpční kapacity obcí Pardubického kraje při získávání dotací EU. Poskytnutá data ukázala, že obce zaznamenaly kolem 70 % schválených žádostí a získaly necelých 65 % z požadované podpory. Ne u všech operačních programů byly obce úspěšné, u dvou získaly méně než 50 % z požadované částky. Celkem obce Pardubického kraje čerpaly v programovém období 2014–2020 ze sedmi operačních programů. Nejvýznamnějšími programy pro obce byl Integrovaný regionální operační program (IROP) a Operační program Životní prostředí (OP ŽP).

Z těchto dvou programů obdržely obce přes 90 % veškeré získané podpory, to činí částku mírně přes 4 mld. Kč. Z tohoto důvodu jsem se při podrobnějším zkoumání absorpční kapacity obcí věnoval pouze těmto zdrojům finanční podpory. Pro výzkum a pro nalezení rozdílů mezi velkými a malými obcemi byly obce rozděleny podle velikosti na základě počtu obyvatel. Zároveň byla schopnost obcí čerpat dotace EU analyzována u projektů rozdělených podle jejich nákladnosti. Jednalo se o projekty do 1 mil. Kč, v rozmezí 1–10 mil. Kč a nad 10 mil. Kč. Toto rozdělení odhalilo například důvod, proč malé obce do 2 tisíc obyvatel i přes vysokou úspěšnost žádostí u IROP nebyly tolik úspěšné při zisku finančních prostředků oproti větším obcím. U nejnákladnějších projektů nezískaly malé obce v tomto programu přes 50 % z požadované podpory. IROP potvrzuje předpoklad, že čím větší obce tím vyšší úspěšnost zisku a vyšší získaný obnos financí. U OP ŽP tomu ale tak není a výsledky u tohoto programu tento předpoklad vyvrací. U uvedeného programu zaznamenaly malé obce u nejnákladnějších projektů nejvyšší počet žádostí oproti ostatním obcím a k tomu i nejvyšší úspěšnost zisku. Jejich úspěšnost dokládá i seznam deseti nejnákladnějších projektů v OP ŽP, ve kterém nalezneme převážně obce do 2 tisíc obyvatel. OP ŽP je svými tématy pro malé obce vhodnějším programem. Malé obce si toho jsou vědomy a podaly do tohoto programu přes 50 % svých žádostí.

Poslední kapitola se věnovala podrobněji analýze čerpání dotací EU u některých obcí Pardubického kraje, jednalo se o 11 obcí s pověřeným obecním úřadem a 15 obcí s rozšířenou působností. Kapitola se zaměřila především na úspěšnost zisku zmíněných obcí u IROP a OP ŽP v programovém období 2014–2020. Úspěšnost byla zkoumána z několika hledisek, z celkově požadované podpory, ze zisku podpory při přepočtu na jednoho obyvatele a ze společného zisku podpory z IROP a OP ŽP. Byla hodnocena úspěšnost či neúspěšnost jednotlivých obcí, v případě neúspěšnosti bylo popsáno, zda se jedná o zavádějící výsledek či ne a co tento výsledek ovlivnilo. Zkreslená neúspěšnost obce mohla být ovlivněna více žádostmi u stejného projektu, s tím že pouze jedna žádost byla schválena. Závěrečná část čtvrté kapitoly předložila výsledky z dotazníkového šetření a rozhovorů s obcemi ohledně jejich zkušeností při čerpání dotací EU. Do výzkumu se zapojilo 73 % oslovených obcí z řad obcí s pověřeným obecním úřadem a obcí s rozšířenou působností. Obce uvedly celkový pohled na proces získávání dotací EU a názory na případné změny v tomto procesu. Z výzkumu vyplynulo, že pro většinu obcí je proces získávání dotací EU administrativně náročný, obce se často setkávají s nepřehledností dotačních titulů a dotačních podmínek. Při podávání žádostí spolupracují často s externími pracovníky, především u

nákladnějších a náročnějších projektů. Dotace EU poskytují obcím velkou finanční podporu a tak projekty musí naplnit určitou kvalitu s čímž se pojí náročná administrativa. Tu by ale řídicí orgány jednotlivých operačních programů měli obcím pomoci zjednodušit například sjednocením dotačních podmínek a jednotným výkladem pravidel, dále by obcím ulehčilo zminimalizovat povinné přílohy k žádosti o dotaci EU, které jsou podle některých obcí často zbytečné a nesmyslné.

Diplomová práce ukázala, jak jsou obce úspěšné v procesu získávání dotací EU, především v oblasti zisku finanční podpory, dále práce poskytla názory obcí na celý proces čerpání dotací EU. Výzkum se zaměřil na obce Pardubického kraje, podrobněji pak na obce, které mají status obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností. Přínosem pro tento výzkum by bylo jeho přenesení do jiných krajů v ČR. Zároveň pro rozšíření této práce a pro komplexní zhodnocení úspěšného čerpání dotací EU obcemi by bylo vhodné se zabývat i tím, na jaké projekty obce prostředky ze strukturálních fondů EU získávají, jak jsou tyto projekty kvalitní a zda jsou pro obce a jejich rozvoj potřebné a důležité.

Seznam použitých zdrojů

Primární zdroje:

Český statistický úřad. Charakteristika Pardubického kraje (údaje za rok 2021) [online]. czso.cz, 2021 [cit. 18. května 2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/x/charakteristika-pardubickeho-kraje-udaje-za-rok-2021>

CDK. Regionální politika [online]. euroskop.cz, září 2021 [cit. 20. ledna 2023]. Dostupné z: <https://euroskop.cz/evropska-unie/politiky-eu/vnitri-trh/regionalni-politika/>

CKD. Správní členění (systém NUTS) [online]. euroskop.cz, září 2020 [cit. 1. března 2023] Dostupné z: <https://euroskop.cz/ja-a-eu/fondy/prehled-fondu/strukturalni-fondy/spravni-cleneni-system-nuts/>

European Commission. European structural and investment funds 2014–2020 [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/guides/blue_book/blueguide_en.pdf

Ministerstvo pro Místní rozvoj ČR. Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020 [online]. 6. revize schválená Evropskou komisí dne 24. dubna 2020. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/getmedia/37cf25c7-c0c5-4238-b3ef-9625b513000f/6-revize-DoP-schvalena-Komisi-dne-24042020.pdf.aspx?ext=.pdf>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Integrovaný regionální operační program pro období 2014–2020 [online]. Verze 2.2 ze dne 2.12. 2022. Dostupné z: https://irop.mmr.cz/getmedia/f614dacf-fb17-4e65-b900-842860d5e693/Programovy-dokument-IROP-revize_2-2.pdf.aspx?ext=.pdf

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Systém schvalování individuálních projektů v IROP [online]. Dostupné z: https://irop.mmr.cz/IROP/media/SF/Microsites/IROP/MV%20IROP/7.%20MV%20IROP/System-schval-indiv-projektu_k-8-6-2017_final.pdf

Ministerstvo pro místní rozvoj. Programy 2014–2020 [online]. dotace.eu, [cit. 3. března 2023]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/2014-2020/souvisejici-odkazy/programy-2014-2020>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1013/2013 ze dne 17. prosince 2013.

Odbor řízení operačních programů. Integrovaný regionální operační program – Obecná pravidla pro žadatele a příjemce. [online]. Odbor řízení operačních programů, 2023. Dostupné z: https://irop.mmr.cz/getmedia/ac08d6f1-6d5a-4212-a298-80a61dca6198/Obecna-pravidla-IROP_vydani-1-15_cistopis.pdf.aspx?ext=.pdf

Pardubický kraj, Zpráva o stavu čerpání fondů EU v Pardubickém kraji v období 2014 2022 [online]. Odbor rozvoje Pardubické kraje, březen 2023. Dostupné z: <https://paradnikraj.cz/wp-content/uploads/2023/04/Zprava-o-stavu-cerpani-EU-fondu-v-Pk-2014-2022.pdf>

Smlouva o fungování Evropské unie.

Sekundární zdroje

CRUCITTI, Francesca. a další. Where does the EU cohesion policy produce its benefits? A model analysis of the international spillovers generated by the policy. [online]. sciencedirect.com, 24. únor 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0939362523000055>

DotaceEU.cz. ČR je na čtvrtém místě v čerpání fondů EU, o žádné finance jsme nepřišli [online]. dotace.eu, 9. února 2023 [cit 3. března 2023]. Dostupné z: <https://www.dotaceu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/novinky/cr-je-na-ctvrtem-miste-v-cerpani-fondu-eu,-o-zadne>

Dohoda o partnerství [online]. dotace.eu, [cit 3. března 2023]. Dostupné z: <https://www.dotaceu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/2014-2020/dohoda-o-partnerstvi>

MACHÁLEK, Petr. ČERNÝ, Martin, GROHMAN, Dominika. Dotační politiky EU. Jak naspát dobrou projektovou žádost [online]. Masarykova univerzita, 2014.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Abeceda fondů EU 2014–2020 [online]. Publikace Ministerstva pro Místní rozvoj ČR. 1. vydání. Praha, 2015. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/d7126808-1529-4cb3-85e2-86db99eaecb6/Abeceda_nahled.pdf.

Ministerstvo pro Místní rozvoj ČR. Evropské strukturální a investiční fondy 2014–2020 v kostce [online]. Publikace Ministerstva pro místní rozvoj ČR, 2015. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/dda4e489-df77-4be3-b09d-bb9fec5b6323/esi_fondy_v_kostce_isbn-web.pdf.

Ministerstvo pro Místní rozvoj ČR. Evropské fondy 2014–2020: Jednoduše pro lidi [online]. Publikace Ministerstva pro místní rozvoj ČR. 1. vydání. Praha, 2014. Dostupné z: <http://dotaceu.cz/getmedia/e0e17c56-ece3-4f8c-8b98-2ecaa84b983c/publikace-ROADSHOW.pdf>.

PAŘÍZKOVÁ, Ivana. Několik poznámek k financování územních samosprávných celků z prostředků Evropské unie. Daně a finance, Praha: Sagit, 2016, č. 2.

PŘICHYSTAL, Aleš. Dotační management pro zastupitele obcí [online]. Ministerstvo vnitra ČR: Praha, 2018. [cit. 15. května]. Dostupné z: mvr.cz

SAMKOVÁ, Pavla. Rozdíl mezi tzv. dvojkovými a trojkovými obcemi [online]. moderniobec.cz [cit.20. května 2023]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/rozdil-mezi-tzv-dvojkovymi-a-trojkovymi-obcemi/>

Svaz města a obcí České republiky. Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce. 2022 [online]. Praha, 2022. Dostupné z: <https://www.smocr.cz/Shared/Clanky/12158/eprirucka-final.pdf>

SVOBODA, Tomáš. Efektivnost využívání strukturálních fondů EU: vybrané právní aspekty [online]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta. 2016. [cit. 22. února 2023] Dostupné na https://science.law.muni.cz/knihy/monografie/Svoboda_Vyuzivani_fondu_EU.pdf

ZAHRADNÍK, Petr. Kohezní politiky Evropské unie. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017.

Abstrakt

Práce se zabývá tématem strukturálních fondů EU se zaměřením na financování obcí v České republice. Práce obsahuje deskriptivní část, která popisuje fungování strukturálních fondů EU v programovém období 2014–2020, zde je objasněno jaké oblasti chtějí fondy podporovat a rozvíjet. Na strukturální fondy EU jsou na národní úrovni napojeny jednotlivé operační programy (OP), skrze které míří finanční podpora z EU přímo k příjemcům. Práce popisuje, jaké OP jsou pro obce nejdůležitější a jaké oblasti finančně podporují. Deskriptivní část se dále zabývá vymezením pojmu dotace a vlivem dotací EU na rozvoj obcí, právním základem pro poskytování dotací EU na unijní úrovni a na národní úrovni. Tato část je zakončena popisem celkového procesu, jakým způsobem lze získat dotace EU a popisem kontrolního mechanismu, který souvisí se získáváním dotací EU.

Po deskriptivní části následuje analytická část, která hodnotí absorpční kapacitu obcí na území Pardubického kraje. Absorpční kapacita ukazuje schopnost obcí získávat podporu ze strukturálních fondů EU. Schopnost obcí je rozebírána z hlediska úspěšnosti schválených žádostí a úspěšnosti získané podpory z celkem požadované. Analytická část se věnuje všem obcím v Pardubické kraji a podrobněji obcím s pověřeným obecním úřadem a obcím s rozšířenou působností. Součástí této části je i výzkum zabývající zkušenostmi obcí při čerpání dotací EU. Výzkum byl proveden prostřednictvím dotazníkového šetření a polostrukturovaných rozhovorů u výše zmíněných typů obcí, na které je práce podrobněji zaměřena.

Práce představila výsledky čerpání dotací EU u obcí Pardubického kraje, přičemž se zaměřila především na schopnost obcí získat dotace EU z nejvyužívanějších programů. Jedná se o Integrovaný regionální OP a OP Životní prostředí. Výsledky ukázaly rozdílnost při čerpání dotací EU mezi velkými a malými obcemi a menší úspěšnost obcí u OP Životní prostředí. Zároveň byly vysvětleny možné důvody této menší úspěšnosti oproti Integrovanému regionální OP. Další výsledky ukázaly úspěšnost či neúspěšnost v rámci zmíněných OP u jednotlivých obcí s pověřeným obecním úřadem a s rozšířenou působností. U těchto obcí byl hodnocen i zisk dotací EU v přepočtu na jednoho obyvatele a celkový zisk ze dvou nejvyužívanějších OP.

Abstract

The thesis deals with the topic of EU structural funds with a focus on the financing of municipalities in the Czech Republic. The thesis contains a descriptive part, which describes the functioning of the EU Structural Funds in the 2014-2020 programming period, it explains what areas the funds want to support and develop. At the national level, the EU Structural Funds are linked to individual operational programs (OP), through which EU financial support goes directly to the beneficiaries. The paper describes which OP are most important for municipalities and which areas they support financially. The descriptive part also deals with the definition of the concept of subsidies and the impact of EU subsidies on the development of municipalities, the legal basis for the provision of EU subsidies at the EU and national level. This section concludes with a description of the overall process of how EU subsidies can be obtained, and a description of the control mechanism involved in obtaining EU subsidies.

The descriptive part is followed by the analytical part, which assesses the absorption capacity of municipalities in the Pardubice Region. The absorption capacity shows the ability of municipalities to obtain support from the EU Structural Funds. The ability of municipalities is analysed in terms of the success rate of approved applications and the success rate of support obtained out of the total required. The analytical part is devoted to all municipalities in the Pardubice Region and more detail to municipalities with delegated municipal authority and municipalities with extended competence. This part also includes research on the experience of municipalities in drawing on EU subsidies. The research was carried out through a questionnaire survey and semi-structured interviews with the above-mentioned types of municipalities, on which the thesis focuses in more detail.

The work introduces the results of drawing of funds by municipalities in Pardubice region while focusing mainly on the ability of municipalities to obtain subsidies from the programs that are used the most. These are the Integrated Regional OP and the Environmental OP. The results show the differences between big and small municipalities and a lower success rate in the Environmental OP. The work also explains the possible reasons for this result compared to the Integrated Regional OP. Other results introduce the success or failure of individual municipalities with a local authority and extended remit. For these municipalities, the per capita gain in EU subsidies and the overall gain from the two most used OP were also assessed.

Seznam klíčových slov

- Strukturální fondy EU
- Regionální politika
- Programové období
- Operační programy
- Dotace EU
- Absorpční kapacita
- Obce

List of keywords

- EU Structural Funds
- Regional politics
- Programming period
- Operational programs
- EU subsidies
- Absorption capacity
- Municipalities

Přílohy

Příloha č. 1 - Přehled tematických cílů v programovém období 2014–2020

Číslo	Tematický cíl	Alokace v mld. eur
TC 1	Investice do výzkumu, vývoje a inovace pro praxi	2,51
TC 2	Rozvoj využívání informačních a komunikačních technologií	1,03
TC 3	Podpora malých a středních podniků	1,34
TC 4	Snižování energetické náročnosti ekonomiky	2,25
TC 5	Omezování přírodních rizik, povodní a ekologické zátěže	1,35
TC 6	Ochrana životního prostředí a využívání přírodního bohatství	2,71
TC 7	Modernizace dopravní infrastruktury a ekologická doprava	6,24
TC 8	Zvyšování zaměstnanosti a kvalitní pracovní síla	1,35
TC 9	Fungující sociální systém a boj proti chudobě	2,03
TC 10	Zkvalitnění systému vzdělávání	1,95
TC 11	Kvalitní, efektivní a transparentní veřejná správa a instituce	0,21
	Technická pomoc	0,86

Zdroj: Evropské fondy 2014–2020: jednoduše pro lid, vlastní zpracování

Příloha č. 2 – Seznam OP v programovém období 2014–2020

Operační program	Fond	Tematické cíle	Alokace
OP Doprava	EFRR, FS	7	4, 70 mld. EUR
Integrovaný regionální OP	EFRR	2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11	4, 64 mld. EUR
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	EFRR	1, 2, 3, 4, 7	4, 33 mld. EUR
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání	EFRR, ESF	1, 9, 10	2, 78 mld. EUR
OP Životní prostředí	FS, EFRR	4, 5, 6,	2, 64 mld. EUR
Program rozvoje venkova	EZFRV	1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10	2, 3 mld. EUR
OP Zaměstnanost	ESF	8, 9, 11	2, 14 mld. EUR
OP Technická pomoc	FS	Nejsou relevantní	223, 7 mil. EUR
OP Praha – pól růstu ČR	EFRR, ESF	1, 4, 8, 9, 10	201, 6 mil. EUR
OP Rybářství	ENRF	3, 6	31, 1 mil. EUR

Zdroj: Evropské strukturální investiční fondy 2014–2020 v kostce, vlastní zpracování

Příloha č. 3 – Seznam prioritních os IROP

Prioritní osy u IROP
1. Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony
2. Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů
3. Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí
4. Komunitně vedený místní rozvoj
5. Technická pomoc
6. REACT – EU
7. Technická pomoc – REACT EU

Zdroj: Integrovaný regionální operační program pro období 2014–2020 verze 2.2, vlastní zpracování

Příloha č. 4 – Získaná a požadovaná podpora z IROP a OP ŽP

	Úspěšné žádosti		Neúspěšné žádosti	
	Získáno	Požadováno	Požadováno	Celkem požadováno
IROP	2 186 694 513, 58	2 283 261 798,73	620 999 353,68	2 981 348 050, 27
Obce do 1 999	565 814 638, 27	624 550 091,45	278 707 933,94	903 258 025,39
Obce 2 000 – 9 999	857 691 609, 84	957 916 300,91	255 006 911,95	1 212 923 212,86
Obce nad 10 000	763 188 265, 47	777 882 304,23	82 284 507,79	865 166 812,02
OP ŽP	1 475 270 203, 77	1 655 645 273,31	869 822 173,71	2 563 090 142, 96
Obce do 1 999	981 794 737,46	1 091 079 811,9	528 719 747,32	1 619 799 559,22
Obce 2 000 – 9 999	324 829 513,44	389 201 430,56	226 286 154,53	615 487 585,09
Obce nad 10 000	168 645 952,87	212 986 726,79	114 816 271,86	327 802 998,65

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Příloha č. 5 – Počet žádostí u IROP a OP ŽP

Počet žádostí				
	Úspěšné	Neúspěšné	Celkem	Úspěšnost v %
Integrovaný regionální OP	401	95	496	80,8 %
Obce do 1 999	192	44	236	81,4 %
Obce 2 000 – 9 999	154	39	193	79,8 %
Obce nad 10 000	55	12	67	82,1 %
OP Životní prostředí	425	226	651	65,3 %
Obce do 1 999	273	168	441	61,9 %
Obce 2 000 – 9 999	101	38	139	72,7 %
Obce nad 10 000	51	20	71	71,8 %
Celkem	876	378	1 254	69,9 %

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Příloha č. 6 – Počet úspěšných žádostí u IROP a OP ŽP

Počet úspěšných žádostí u projektů			
	Schválené	Nerealizované	Celkem
Integrovaný regionální OP	389	12	401
Obce do 1 999	186	6	192
Obce 2 000 - 9 999	148	6	154
Obce nad 10 000	55	0	55
OP Životní prostředí	404	21	425
Obce do 1 999	263	10	273
Obce 2 000 – 9 999	96	5	101
Obce nad 10 000	45	6	51

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Příloha č. 7 – Počet žádostí u OP rozdělených podle velikosti obcí

	IROP	OP ŽP	OP Z	OP VVV	OP D	OP TCH	Interreg	Celkem
Do 1 999	236	441	29	0	0	0	3	709
2 000 – 9 999	193	139	53	7	0	0	29	421
Nad 10 000	67	71	25	6	3	7	12	191
Celkem	496	651	107	13	3	7	44	1 321

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Příloha č. 8 – Žádosti obcí u jednotlivých OP

Žádosti u projektů					
Operační programy	Schválené	Nerealizované	Neschválené	V procesu	Celkem
Integrovaný regionální OP	389	12	95	2	498
OP Životní prostředí	404	21	226	19	670
OP Zaměstnanost	48	2	57	1	108
OP VVV	11		2	0	13
OP Doprava	3	0	0	0	3
OP Technická pomoc	7	0	0	0	7
Interreg	30	0	14	0	44
Celkem	892	35	394	22	1 343

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Příloha č. 9 – Data obcí do 1 999 obyvatel u IROP (finanční částky v Kč)

	Projekty do 1 mil.	Projekty 1–10 mil.	Projekty nad 10 mil.
Celkem žádostí	56	160	20
Schválené žádosti	49	128	9
Žádosti u projektů nerealizovaných	0	4	2
Neschválené žádosti	7	28	9
Získaná podpora	32 318 475,50	373 296 865,60	160 199 297,17
Požadovaná podpora	39 039 458,34	522 493 791,68	341 724 775,37

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Příloha č. 10 – Data obcí v rozmezí 2 000 – 9 999 obyvatel u IROP (finanční částky v Kč)

	Projekty do 1 mil.	Projekty 1–10 mil.	Projekty nad 10 mil.
Celkem žádostí	46	112	35
Schválené žádosti	37	84	27
Žádosti u projektů nerealizovaných	0	6	0
Neschválené žádosti	9	22	8
Získaná podpora	24 299 644,56	266 134 776,71	567 257 188,57
Požadovaná podpora	31 183 976,48	411 112 868,35	770 626 368,03

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Příloha č. 11 – Data obcí nad 10 000 obyvatel u IROP (finanční částky v Kč)

	Projekty do 1 mil.	Projekty 1–10 mil.	Projekty nad 10 mil.
Celkem žádostí	13	31	23
Schválené žádosti	11	24	20
Žádosti u projektů nerealizovaných	0	0	0
Neschválené žádosti	2	7	3
Získaná podpora	7 016 164,97	111 485 586,30	644 686 514,20
Požadovaná podpora	8 878 893,77	145 286 860,77	711 001 057,48

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Příloha č. 12 – Data obcí do 1 999 obyvatel u OP ŽP (finanční částky v Kč)

	Projekty do 1 mil.	Projekty 1–10 mil.	Projekty nad 10 mil.
Celkem žádostí	153	263	25
Schválené žádosti	102	144	17
Žádosti u projektů nerealizovaných	2	8	0
Neschválené žádosti	49	111	8
Získaná podpora	66 903 411,94	260 926 169,83	653 965 155,69
Požadovaná podpora	103 012 489,48	578 426 174,21	938 360 895,53

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Příloha č. 13 – Data obcí v rozmezí 2 000 – 9 999 obyvatel u OP ŽP (finanční částky v Kč)

	Projekty do 1 mil.	Projekty 1–10 mil.	Projekty nad 10 mil.
Celkem žádostí	17	106	16
Schválené žádosti	12	76	8
Žádosti u projektů nerealizovaných	2	3	0
Neschválené	3	27	8
Získáno	6 607 722,82	185 417 941,76	132 803 848,86
Požadovaná	10 474 709,10	301 907 708,76	303 105 167,23

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Příloha č. 14 – Data obcí nad 10 000 obyvatel u OP ŽP (finanční částky v Kč)

	Projekty do 1 mil.	Projekty 1–10 mil.	Projekty nad 10 mil.
Celkem žádostí	12	50	9
Schválené žádosti	7	33	5
Žádosti u projektů nerealizovaných	2	4	0
Neschválené žádosti	3	13	4
Získaná podpora	4 232 152,16	107 427 007,79	57 119 245,35
Požadovaná podpora	7 433 680,58	201 901 919,64	118 467 389,43

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Příloha č. 15 – Žádosti vyřazené v počáteční fázi schvalování u IROP a OP ŽP

Žádosti				
	PN21, PN22	PN23a	Celkem	Neschválené
IROP	12	6	18	95
Obce do 1 999	8	2	10	44
Obce 2 000 – 9 999	1	2	3	39
Obce nad 10 000	3	2	5	12
OP ŽP	67	74	141	226
Obce do 1 999	48	63	111	168
Obce 2 000 – 9 999	13	6	19	38
Obce nad 10 000	6	5	11	20
Celkem	79	80	159	321

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Příloha č. 16 - Počet žádostí obcí II. typu u jednotlivých OP

Žádosti					
Název obce	IROP	OP ŽP	OP Z	Interreg	Celkem
Heřmanův Městec	4	4	0	0	8
Choceň	12	5	2	0	19
Chrast	6	2	3	0	11
Chvaletice	2	1	1	0	4
Jablonné nad Orlicí	3	2	0	1	6
Jevíčko	7	4	2	0	13
Lázně Bohdaneč	8	1	0	0	9
Letohrad	12	4	3	4	23
Nasavrky	4	1	0	0	5
Skuteč	14	8	0	0	22
Třemošnice	4	3	0	0	7
Celkem	76	35	11	5	126

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.

Příloha č. 17 - Počet žádostí obcí III. typu u jednotlivých OP

Žádosti								
Název obce	IROP	OP ŽP	OP Z	OP VVV	OP D	OP TCH	Interreg	Celkem
Česká Třebová	13	14	0	0	0	0	0	27
Hlinsko	10	19	1	0	0	0	0	30
Holice	3	3	2	0	0	0	0	8
Chrudim	8	16	4	2	0	0	0	30
Králíky	5	2	5	0	0	0	9	21
Lanškroun	12	2	5	2	0	0	6	27
Litomyšl	11	14	3	4	0	0	0	32
M. Třebová	5	6	2	0	0	0	2	15
Pardubice	32	10	4	3	3	7	0	59
Polička	4	11	4	0	0	0	0	19
Přelouč	8	15	0	0	0	0	0	23
Svitavy	7	12	5	1	0	0	2	27
Ústí nad Orlicí	2	7	8	0	0	0	10	27
Vysoké Mýto	5	12	4	0	0	0	0	21
Žamberk	11	6	5	0	0	0	0	22
Celkem	136	149	52	12	3	7	29	388

Zdroj: Data Ministerstva pro místní rozvoj ČR, vlastní zpracování.